

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (กล้วยตาก)

นางละเอียด สิงห์ลักษณ์
อายุ 60 ปี เลขที่ 137 หมู่ 3
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสาวสาคร นาไตนด
อายุ 70 ปี เลขที่ 137 หมู่ 3
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสายฝน นาดิตย์
อายุ 36 ปี เลขที่ 33 หมู่ 3
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

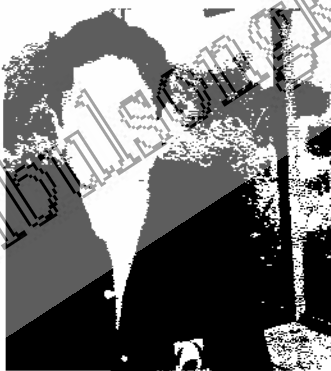
นางทิพรวรรณ น้อยเย็น
อายุ 33 ปี เลขที่ 85 หมู่ 2
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางละไม คณคัง
อายุ 29 ปี เลขที่ 4/1 หมู่ 2
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางทวน ศรีอยทอง
อายุ 53 ปี เลขที่ 43/3 หมู่ 2
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสศ ศรีอยทอง
อายุ 42 ปี เลขที่ 44/3 หมู่ 2
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

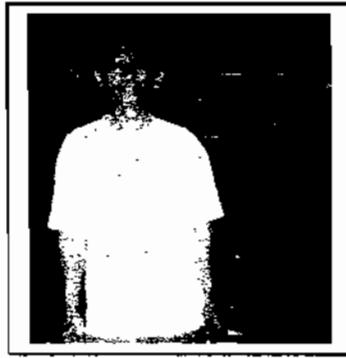

นางสำรวย ชำไข้ว
อายุ 42 ปี เลขที่ 7/3 หมู่ 2
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางไสว แก้วท่าเหินดี
อายุ 40 ปี เลขที่ 51 หมู่ 2
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (การทำน้ำตาลสด น้ำตาลปึก)

นายบุญสม มีตรี
อายุ 59 ปี เลขที่ 52/1 หมู่ 7
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายเมียน มั่นตะวัต
อายุ 65 ปี เลขที่ 12 หมู่ 1
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายตนเอง บัวจันทร์
อายุ 42 ปี เลขที่ 6 หมู่ 1
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางทองสุข แสงศรี
อายุ 60 เลขที่ 8 หมู่ 1
ต. โคกสลุด อ.บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายบุญช่วย จันท์เกตุ
อายุ 35 ปี เลขที่ 39 หมู่ 1
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายจรรยา พวงทอง
อายุ 34 ปี เลขที่ 22/1 หมู่ 4
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายรุ่ง เสมียนย่า
อายุ 41 ปี เลขที่ 32/1 หมู่ 4
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (การจักสาน)

นางวรวงเดือน ศรีปาน
อายุ 48 ปี เลขที่ 38/2 หมู่ 6
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางจ่านง คำนียบ
อายุ 72 ปี เลขที่ 45/2 หมู่ 10
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

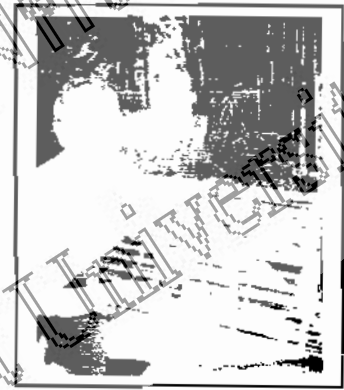
นางสมบุรณ์ พวงเฟื่อง
อายุ 72 ปี เลขที่ 9/2 หมู่ 4
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางนกลึก นามด่าง
อายุ 68 ปี เลขที่ 101 หมู่ 10
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางพุง นาคภูมิ
อายุ 42 ปี เลขที่ 6 หมู่ 10
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายนิปะ เพ็ชชานา
อายุ 75 เลขที่ 127 หมู่ 3
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางพวน ลักนาค
อายุ 59 ปี เลขที่ 98 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางนกแก้ว คณคส่อง
อายุ 62 ปี เลขที่ 98/2 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางกนกานต์ เฟิ่งเรือนงาม
อายุ 35 ปี เลขที่ 107 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (การจักสาน)

นางสมพร คงเนียม
อายุ 49 ปี เลขที่ 104/3 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางรุ่งนภา คงเนียม
อายุ 35 ปี เลขที่ 107 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายนิพนธ์ เพ็งเรืองงาม
อายุ 42 ปี เลขที่ 98/4 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางก้อง อันทรปาน
อายุ 39 ปี เลขที่ 89/3 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางฟอง สิติม
อายุ 42 ปี เลขที่ 98/4 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสิทธิเดช สิติม
อายุ 27 เลขที่ 107 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสวาด คงเนียม
อายุ 38 ปี เลขที่ 107 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางฝ้าย ชัยโย
อายุ 63 ปี เลขที่ 27 หมู่ 7
ต. เนินกุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก
(จักสานทมวก)

นางสาวพินิตา พิมพ์ตัน
อายุ 36 ปี เลขที่ 126 หมู่ 8
ต. เนินกุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก
(จักสานทมวก)

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (สาขาช่างปลาทุ)

นางเนตรทราย พรมงศา
อายุ 36 ปี เลขที่ 49/3 หมู่ 8
ต. วัดตายม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

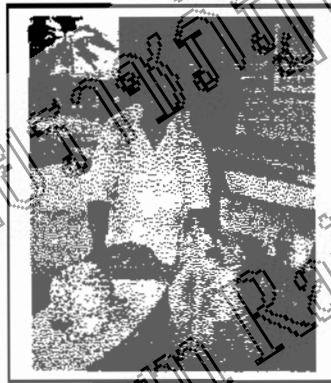

นางประทุม พานนิล
อายุ 36 ปี เลขที่ 88/2 หมู่ 8
ต. วัดตายม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางยุพิน จันทร์นุช
อายุ 53 ปี เลขที่ 332 หมู่ 8
ต. วัดตายม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (จักสานและเย็บเป็นหมวก)

นางฝ้าย มีชัยโย
อายุ 63 ปี เลขที่ 24 หมู่ 7
ต. เนินกุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางพนิศา คิมพ์ตัน
อายุ 36 ปี เลขที่ 126 หมู่ 8
ต. วัดตายม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (ดอกไม้จันทร์)

นางละออง แก้วเขียวเหลือง
อายุ 60 ปี เลขที่ 118/1 หมู่ 1
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

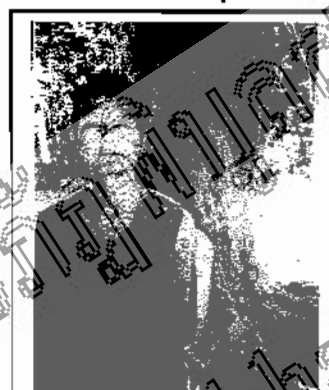
นางบัวลอย ท้วมเพ็ง
อายุ 47 ปี เลขที่ 88 หมู่ 9
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

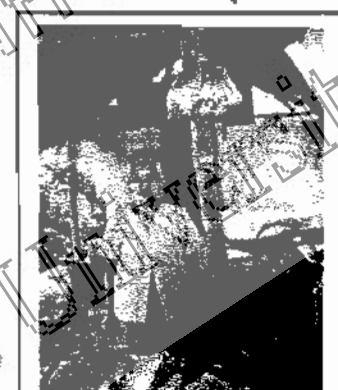
นางกาญจนา คงเนียม
อายุ 33 ปี เลขที่ 80 หมู่ 9
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

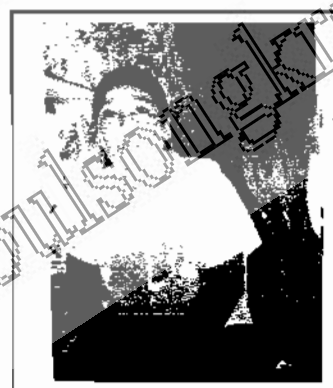
นางเมธี คงเนียม
อายุ 50 ปี เลขที่ 88 หมู่ 9
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสัตรี ข้างปาน
อายุ 60 ปี เลขที่ 88/3 หมู่ 9
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

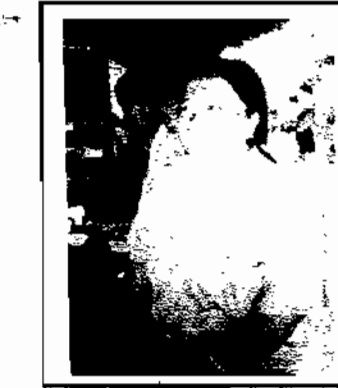
นางกิมฉ้วน บัณฑิต
อายุ 74 เลขที่ 96 หมู่ 9
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางมาลัย นาคมอญ
อายุ 41 ปี เลขที่ 88/4 หมู่ 9
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางทองอยู่ สิติม
อายุ 58 ปี เลขที่ 102/2 หมู่ 9
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางอุไร หนูเพชร
อายุ 40 ปี เลขที่ 40 หมู่ 9
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (เต้าเจี้ยว)

นางสุนทรีน กีเฮียน
อายุ 59 ปี เลขที่ 82 หมู่ 1
ต. สนามคลี อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

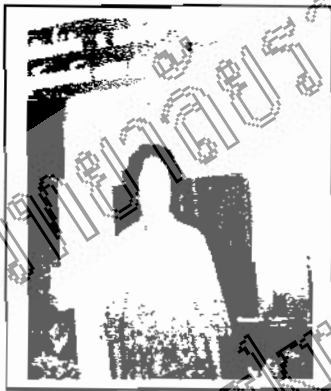

นายจำเนียร กีเฮียน
อายุ 58 ปี เลขที่ 82 หมู่ 1
ต. สนามคลี อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางเจี๊ว น่วยเย็น
อายุ 56 ปี เลขที่ 92 หมู่ 1
ต. สนามคลี อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (หน้าพริกแกง)

นางสำราญ มากเยี่ยม
อายุ 48 ปี เลขที่ 16/1 หมู่ 1
ต. สนามคลี อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางชูป โตเมม
อายุ 38 ปี เลขที่ 9/1 หมู่ 1
ต. สนามคลี อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางกาหลง เกตุสิงห์
อายุ 48 ปี เลขที่ 28 หมู่ 1
ต. สนามคลี อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (ชนม์จีนสูตรชาวบ้าน)

นายแจ่ม วงษ์สมุท
อายุ 68 ปี เลขที่ 94/4 หมู่ 5
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางเจียม วงษ์สมุท
อายุ 67 ปี เลขที่ 94/1 หมู่ 5
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายจำเนียร อินทร์สจูด
อายุ 58 ปี เลขที่ 22 หมู่ 6
ต. โคกสอ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

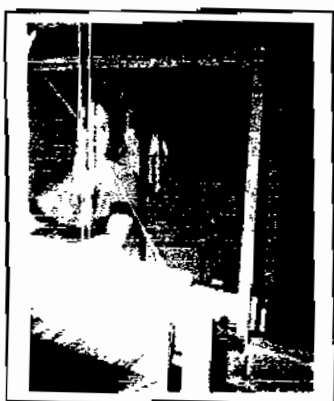
ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (หีบอ้อยคั้นน้ำอ้อยโบราณ)

นายอูตม ศรีปาน
อายุ 56 ปี เลขที่ 38 หมู่ 8
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (ทอผ้า)

นางประทวน มีชัยโย
อายุ 46 ปี เลขที่ 1 หมู่ 8
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางกฤษดา พิกชาวนา
อายุ 43 ปี เลขที่ 12/1 หมู่ 8
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางบุญลือ ศรีคง
อายุ 46 เลขที่ 14 หมู่ 8
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางมณี จีนสลุด
อายุ 40 ปี เลขที่ 27 หมู่ 8
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางลำไย เวชสวรรค์
อายุ 46 ปี เลขที่ 60/1 หมู่ 8
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางเจริญ กัตินรัมย์
อายุ 70 เลขที่ 60 หมู่ 8
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (แขนงทอ ครัวขนาดคอกอัญชัน)

นางตะเมียด นกอ่วม
อายุ 31 ปี เลขที่ 42/2 หมู่ 7
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางรุษ ยืนยาว
อายุ 41 ปี เลขที่ 71 หมู่ 7
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางปรกณี พุ่มไย
อายุ 43 ปี เลขที่ 62/2 หมู่ 7
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางบุญตรี โพธิ์ชาติ
อายุ 48 ปี เลขที่ 51 หมู่ 7
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางปิ่น ทองสำฤทธิ์
อายุ 43 ปี เลขที่ 41/3 หมู่ 7
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางบุญแรม สานพาน
อายุ 37 เลขที่ 32/1 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางบุญเอื้อ ม่วงแห้ว
อายุ 33 ปี เลขที่ 38/1 หมู่ 7
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสุรรณ ส้าสำดี
อายุ 35 ปี เลขที่ 48 หมู่ 7
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางตะออง แก้วเขียาเพ็ธอง
อายุ 60 ปี เลขที่ 118/1 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม (เครื่องเค็มโบราณสำเร็จรูป)

นางน้ำค้าง มีแก้ว
อายุ 42 ปี เลขที่ 106 หมู่ 1
ต. ท่าศาล อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางอิมพร แยมชะมิง
อายุ 37 ปี เลขที่ 1/2 หมู่ 1
ต. ท่าศาล อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสาวเครือวัลย์ ปวีศรี
อายุ 33 ปี เลขที่ 30 หมู่ 1
ต. นครป่าหมาก อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสาวอุทุมพร อังกาเนต
อายุ 17 ปี เลขที่ 88/1 หมู่ 3
ต. ท่าศาล อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางธนพร เนียมดี
อายุ 44 ปี เลขที่ 41 หมู่ 3
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

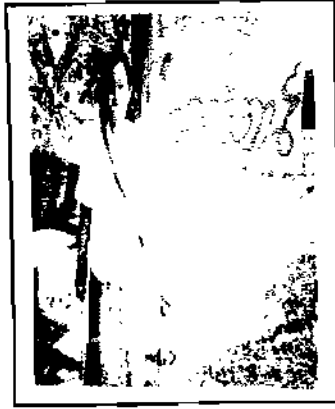

นางฝอย อังกาเนต
อายุ 53 ปี เลขที่ 88/1 หมู่ 3
ต. ท่าศาล อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสาวแสงดาว urchawan
อายุ 26 ปี เลขที่ 54 หมู่ 1
ต. ท่าศาล อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญา (กล้วยฉาบน้ำตาลมะพร้าว)

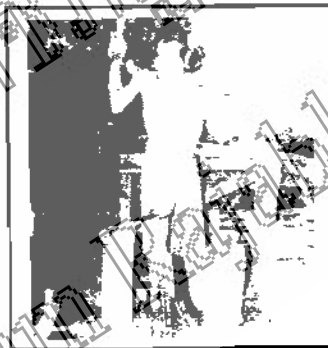

นางดวงรัตน์ เสี่ยมงาม
อายุ 36 ปี เลขที่ 100/3 หมู่ 1
ต. นครป่าหมาก อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางริ้ว ทองแท่ง
อายุ 65 ปี เลขที่ 100/1 หมู่ 1
ต. นครป่าหมาก อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญา (ต้มโคล้ ตีรวงน ตีจอบ)

นายย้าว พวงทอง
อายุ 61 ปี เลขที่ 75/1 หมู่ 5
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาแพทยแผนไทย (สมุนไพรรักษาโรค)

นายเด็ก บุญพยอม
อายุ 75 ปี เลขที่ 58 หมู่ 8
ต. ไผ่ล้อม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสมบัติ เปรมภาค
อายุ 54 ปี เลขที่ 31 หมู่ 9
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายประเทือง แก้วเขียวเทื่อง
อายุ 59 ปี เลขที่ 118/1 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายแสวง พรหมรัตน์
อายุ 85 ปี เลขที่ 1/2 หมู่ 6
ต. เนินกุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางระยอง แก้วเขียวเทื่อง
อายุ 59 ปี เลขที่ 118/1 หมู่ 9
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายยนต์ สังข์นวด
อายุ 70 เลขที่ 40 หมู่ 1
ต. นครป่าหมาก อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Pibulsongkram Rajabhat University

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาแพทยแผนไทย (การนวด)

นายวา เทียมสูงเนิน
อายุ 46 ปี เลขที่ 52/2 หมู่ 1
ต. เนินกุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางชรรร มากบางแก้ว
อายุ 30 ปี เลขที่ 106 หมู่ 9
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางระอรจ อมกำเขี้ยวเหลือง
อายุ 59 ปี เลขที่ 118 /1หมู่ 9
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสุวรรณ อ่ำคำดี
อายุ 36ปี เลขที่ 43/1 หมู่ 7
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางประนอม พรมเต่า
อายุ 34 ปี เลขที่ 19/2 หมู่ 7
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสาวอรอุมา มากบางแก้ว
อายุ 34 เลขที่ 97 หมู่ 9
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาเกษตรกรรม (ปุ๋ยหมักและดินสองแคว)

นายแกม ตันพิสมัย
อายุ 60 ปี เลขที่ 77/1 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

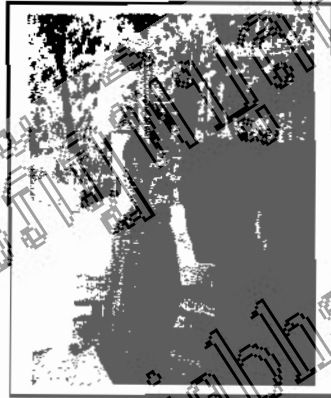
นายสนิธ มาพิจิตร
อายุ 55 ปี เลขที่ 37 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

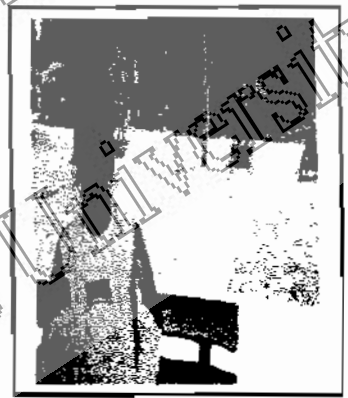
นางทองท้อ ต่ามินแสก
อายุ 60 ปี เลขที่ 30 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายจร ปานบุญ
อายุ 47 ปี เลขที่ 35 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสดีใจ มูมิ่ง
อายุ 60 ปี เลขที่ 32 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางทวน สร้อยทอง
อายุ 40 เลขที่ 44/3 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางไสว แก้วกำเนิด
อายุ 38 ปี เลขที่ 51 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายเส พรหมบึงดำ
อายุ 55 ปี เลขที่ 21/1 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสมพงษ์ ฮันคูเมือง
อายุ 27 ปี เลขที่ 25/2 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาเกษตรกรรม (การปลูกกล้วย)

นางละเอียด สิงห์ลักษณ์
อายุ 60 ปี เลขที่ 137 หมู่ 3
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

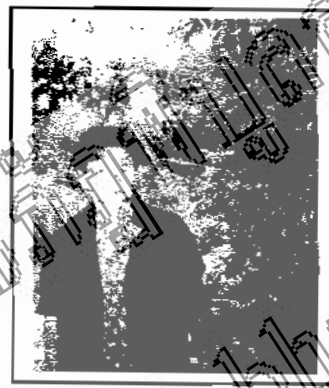
นายประภาส สิงห์ลักษณ์
อายุ 57 ปี เลขที่ 137 หมู่ 3
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางรุว ทองแท่ง
อายุ 65 ปี เลขที่ 100/1 หมู่ 1
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายจันทร์ ชานาสี
อายุ 34 ปี เลขที่ 7/3 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสมพร นิ่มเย็น
อายุ 59 ปี เลขที่ 5/1 หมู่ 5
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสมโภชน์ เทศดี
อายุ 53 เลขที่ 5/1 หมู่ 5
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายอ่อน สุขแจ่ม
อายุ 35 ปี เลขที่ 5/1 หมู่ 5
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางเอียง สิงห์ลักษณ์
อายุ 69 ปี เลขที่ 10 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสำราญ นุ้ยเย็บ
อายุ 49 ปี เลขที่ 55 หมู่ 2
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

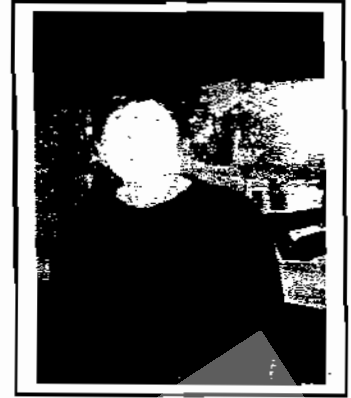
ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาเกษตรกรรม (การปลูกข้าว)

นายอำนาจ นุชเจ็ก
อายุ 41 ปี เลขที่ 50 หมู่ 10
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายถนัด เหมพิน
อายุ 54 ปี เลขที่ 17/2 หมู่ 4
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางนิสา ตนต่อง
อายุ 42 ปี เลขที่ 47 หมู่ 2
ต. เขื่อนกุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสายหยุด ธารทวีศิลป์
อายุ 43 ปี เลขที่ 12 หมู่ 1
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางจำเนียร นุชเจ็ก
อายุ 43 ปี เลขที่ 80 หมู่ 10
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางประจวบ วงเมือง
อายุ 45 เลขที่ 23 หมู่ 6
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายเสงี่ยม คำจริง
อายุ 38 ปี เลขที่ 52 หมู่ 1
ต. ตานามคลี อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายเทียม เหมย่านยาว
อายุ 73 ปี เลขที่ 2/1 หมู่ 2
ต. ตานามคลี อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสม ก่ออินทร์
อายุ 55 ปี เลขที่ 9/1 หมู่ 9
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาเกษตรกรรม

(ปลุกคอกมะลิ)

นายประกอบ ศรีปาน
อายุ 55 ปี เลขที่ 86 หมู่ 4
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(สืข้าวด้วยมือ)

นายประเทือง เอ็มทิน
อายุ 77 ปี เลขที่ 56 หมู่ 4
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(การสีฝัดเมล็ดข้าวลิบ)

นางจฉาย ดีอินทร์
อายุ 56 ปี เลขที่ 36 หมู่ 8
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(ปลุกอ้อย)

นายวิมล มงกตสา
อายุ 46 ปี เลขที่ 47 หมู่ 8
ต. ไร่ล้อม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(ปลุกอ้อย)

นายวัญเมือง มีเดช
อายุ 52 ปี เลขที่ 83/2 หมู่ 1
ต. นครป่าหมาก อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(ปลุกอ้อย)

นางมะลิ พูนชื่น
อายุ 31 เลขที่ 12/2 หมู่ 1
ต. ไร่ล้อม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาเกษตรกรรม

(การเลี้ยงไก่ชน)

นายเอ บัวประทุม
อายุ 43 ปี เลขที่ 48/8 หมู่ 3
ต. ท่าศาล อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(การเลี้ยงไก่ชน)

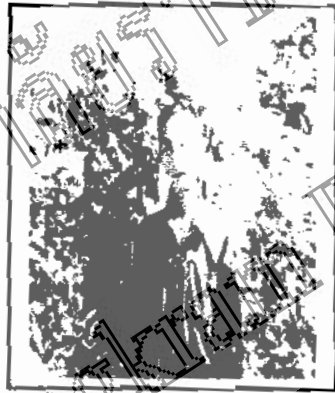
นายไข ก้าพล
อายุ 60 ปี เลขที่ 7 หมู่ 8
ต. ท่าศาล อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(การเลี้ยงนกกระทา)

นายชดอ เพ็งชานา
อายุ 61 ปี เลขที่ 25 หมู่ 2
ต. ท่าศาล อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(ผักปลอดสารพิษ)

นายบุญมา เอ็มทุรพจน์
อายุ 64ปี เลขที่ 107 หมู่ 2
ต. ท่าศาล อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(ผักปลอดสารพิษ)

นางประจวบ เอ็มทุรพจน์
อายุ 60 ปี เลขที่ 107 หมู่ 2
ต. ท่าศาล อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

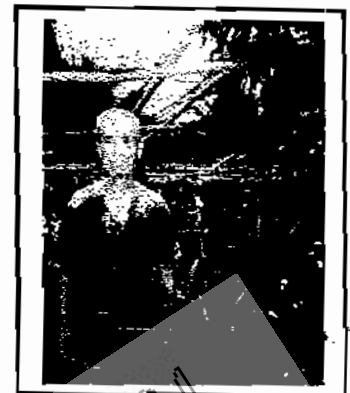
ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านภาษาเกษตรกรรม (ไร่ นา สวน ผสม)

นายบัวลอย คุ่มชู
อายุ 40 ปี เลขที่ 19/1 หมู่ 4
ต. โลกสลด อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางสุรินทร์ มีชม
อายุ 59 ปี เลขที่ 19/1 หมู่ 4
ต. โลกสลด อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายไพฑำจ จินทรอินทร์
อายุ 59 ปี เลขที่ 52/1 หมู่ 7
ต. บางกระพุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

**ผู้ทรงภูมิปัญญาทางด้านศาสนาและประเพณี
(ความเป็นผู้นำผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์)**

นายบุญเกิด กุมิผล
อายุ 77 ปี เลขที่ 57/1 หมู่ 6
ต. บ้านไร่ อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสมาน ศรีปาน
อายุ 56 ปี เลขที่ 6 หมู่ 1
ต. โลกสลด อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางพื่อน คำจริง
อายุ 75 เลขที่ 52 หมู่ 1
ต. สนามคลี อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาศาสนาและประเพณี (แขนงเรือยาว)

นายสมาน ศรีปาน
อายุ 58 ปี เลขที่ 38/2 หมู่ 6
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ร.ต. สุชิน เต็งไธสง
อายุ 66 ปี เลขที่ 25/1 หมู่ 6
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายประจวบ ศรีปาน
อายุ 55 ปี เลขที่ 88 หมู่ 4
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสว่าง มากอินทร์
อายุ 65 ปี เลขที่ 12 หมู่ 1
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายบรรจง ศรีปาน
อายุ 42 ปี เลขที่ 6 หมู่ 1
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายบุญเกิด ภูมิผล
อายุ 77 เลขที่ 53 หมู่ 6
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านวิทยาศาสตร์และประเพณี (แข่งเรือบก)

(แข่งเรือบก)

นายแสวง ฉิรชูชาวนา
อายุ 51 ปี เลขที่ 3/2 หมู่ 4
ต. เนินกุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(แข่งเรือบก)

นางสมจิตร โจการุณ
อายุ 48 ปี เลขที่ 38 หมู่ 4
ต. เนินกุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(แข่งเรือบก)

นายจำนงค์ โจการุณ
อายุ 45 ปี เลขที่ 38 หมู่ 4
ต. เนินกุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(แข่งเรือบก)

นางประณีย์ พุดพัก
อายุ 74 ปี เลขที่ 43 หมู่ 4
ต. เนินกุ่ม อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(แข่งรถด้อมเด็ก)

นางพ็อน คำจริง
อายุ 75 ปี เลขที่ 526 หมู่ 1
ต. สนามคลี อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

(จำวาง ฮิน เต เต)

นายบุญเกิด ภูมิผล
อายุ 77 เลขที่ 57/1 หมู่ 6
ต. บ้านไร่ อ. บางกระพุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงภูมิปัญญาสาขาประเพณีวัฒนธรรม (เหมือนตัวเมืองพิษณุโลก)

นางพื่อน คำจริง
อายุ 75 ปี เลขที่ 52 หมู่ 1
ต. สนามคลี อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสว่าง มากอินทร์
อายุ 59 ปี เลขที่ 78 หมู่ 5
ต. บ้านไร่ อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายสงวน ชำนาญค้า
อายุ 74 ปี เลขที่ 52/1 หมู่ 7
ต. บางกระทุ่ม อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

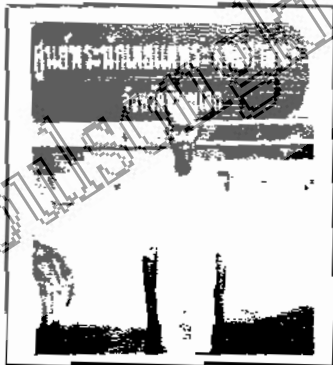
นายแจ่ม วงษ์สมุทร
อายุ 68 ปี เลขที่ 94/4 หมู่ 5
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายบุญมา โยภมพรพจน์
อายุ 64 ปี เลขที่ 107 หมู่ 2
ต. ฟ้าศาล อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายจำเนียร อินทร์สลุด
อายุ 58 เลขที่ 22 หมู่ 6
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นายจรรยา ทองทา
อายุ 63 ปี เลขที่ 12 หมู่ 6
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

นางเจริญ กดินรัมย์
อายุ 70 ปี เลขที่ 60 หมู่ 8
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

พระครูมหาสุกกิจวิจารณ์
เจ้าอาวาสวัดกำแพงมณี
ต. โคกสลุด อ. บางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี
Pibulsongkram Rajabhat University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรและการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียน
ของโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ
จัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความต้องการในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

2. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการศึกษาทางวิชาการเท่านั้น คำตอบใน
แบบสอบถามนี้จะนำเสนอผลเป็นภาพรวม ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพของท่านแต่
ประการใด ดังนั้น จึงขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ให้ครบทุกข้อและขอ
ขอบคุณที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ศรันยา บัณฑิต

นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา

สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย
1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง	☐
2. ประสบการณ์ในการรับราชการครู ( ) ต่ำกว่า 10 ปี ( ) 10 - 20 ปี ( ) 21 ปีขึ้นไป	☐
3. ระดับการศึกษา ( ) ปริญญาตรี ( ) สูงกว่าปริญญาตรี	☐
4. ปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่ง ( ) ผู้บริหารสถานศึกษา ( ) ครูผู้สอน	☐

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
 Rajabhat University
 Pibulsongkram Rajabhat University

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น ของโรงเรียน
ประถมศึกษา อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับตามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น ของ
โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก 5 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านบริหารจัดการ
- 1.2 ด้านหลักสูตร
- 1.3 ด้านการเรียนการสอน
- 1.4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน
- 1.5 ด้านปัญหาอุปสรรค

2. ให้ผู้ประเมินใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ตัวอย่าง

สภาพการนำภูมิปัญญามาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน	ระดับปฏิบัติ				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. ระดมความคิดเห็นของครูผู้สอนในการทำหลักสูตร ท้องถิ่น			✓		

หมายความว่า การระดมความคิดเห็นของครูผู้สอนในการทำหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

สภาพการนำภูมิปัญญามาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. ครูผู้สอนไม่มีความรู้ในการจัดทำหลักสูตร ท้องถิ่น				✓	

หมายความว่า ครูผู้สอนมีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย

สภาพการนำภูมิปัญญามาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านบริหารจัดการ					
1. มีการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา					
2. มีการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการศึกษา					
3. มีการกำหนดนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน					
4. ผู้บริหาร ครู ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันจัดทำแผนงานของโรงเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น					
5. มีการแต่งตั้งคณะทำงาน หรือร่วมกันกับผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น					
2. ด้านหลักสูตร					
1. เพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสอดแทรกในรายวิชาต่างๆ เช่น กลุ่มทักษะภาษาไทย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ					
2. ครูผู้สอนศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา					
3. ครูผู้สอนสร้าง ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น					
4. ครูผู้สอนนำหลักสูตรท้องถิ่นไปทดลองใช้หลังจากมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น					
5. ครูผู้สอนมีการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นหลังทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น					

สภาพการนำภูมิปัญญามาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน	ระดับปฏิบัติ				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3. ด้านการเรียนการสอน					
1. ครูผู้สอนนำความรู้และประสบการณ์ของผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
2. ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานระหว่างความรู้สากลกับความรู้ท้องถิ่น					
3. ครูผู้สอนสอนโดยสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น คติ ความคิด ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น					
4. ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในแผนการสอน					
5. ครูผู้สอนทำการวัดผลประเมินผลในเรื่องที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตามสภาพที่แท้จริง					
4. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน					
1. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน เช่น ประเพณีเวียนเทียน					
2. จัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่น การละเล่นพื้นบ้าน					
3. โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น					
4. โรงเรียนเป็นสถานที่จัดอบรมวิทยากรด้านต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น					

สภาพการนำภูมิปัญญามาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
5. ด้านปัญหา อุปสรรค					
1. การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา					
2. การดำเนินการร่วมกับผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นในการวางแผนของโรงเรียนที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3. การประสานงานกับหน่วยเหนือ องค์กรอื่นเพื่อสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการศึกษา					
4. การนำนักเรียนร่วมกิจกรรมกับชุมชน เช่น การเข้าร่วมงานประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่น และอื่นๆ เป็นต้น					
5. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา					

ตอนที่ 3 เลือกตอบความต้องการของท่านในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง

ขอความกรุณาตอบทุกข้อ ถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่ง จะทำให้แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ โดยให้ท่านกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย หรือน้อยที่สุด

ความต้องการจัดการเรียนการสอน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.สาขาตัดถกรรมและอุตสาหกรรม					
1. การจักสาน	.....	.....	.....	.....	.....
2. การทำกล้วยตาก.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. การทำดอกไม้จันทน์.....	.....	.....	.....	.....	.....
4. การทอผ้า.....	.....	.....	.....	.....	.....
5. การทำเต้าเจี้ยว น้ำปลาถั่วเหลือง ซีอิ๊วขาว.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. สาขาแพทย์แผนไทย					
1. การนวด.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. สมุนไพรรักษาโรค.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. สาขาศาสนาและประเพณี					
1. การแข่งเรือยาว.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. การแข่งเรือบก.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. การรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์.....	.....	.....	.....	.....	.....
4. ประเพณีการลอยกระทง.....	.....	.....	.....	.....	.....
4. สาขาเกษตรกรรม					
1. การปลูกกล้วย.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. การปลูกข้าว.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. การปลูกอ้อย.....	.....	.....	.....	.....	.....
4. การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย.....	.....	.....	.....	.....	.....
5. การเลี้ยงนกกระทา.....	.....	.....	.....	.....	.....
6. การเลี้ยงไก่ชน.....	.....	.....	.....	.....	.....
7. การทำไร่นาสวนผสม.....	.....	.....	.....	.....	.....

แบบสอบถาม
โครงร่างหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น
อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด เพื่อให้ท่านได้แสดงความคิดเห็น
ต่อโครงร่างหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

1. หลักการของหลักสูตรมีความเหมาะสมเพียงไร อย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดขึ้น

.....
.....
.....
.....

3. เนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมอย่างไร

.....
.....
.....
.....

4. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ท่านคิดว่ามีจุดใดควรแก้ไข

.....
.....
.....
.....

5. สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอย่างไร

.....
.....
.....
.....

6. การวัดผลประเมินผลมีความเป็นไปได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....

7. ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบของหลักสูตรทั้ง 8 ส่วนเบื้องต้น (หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล) มีความสัมพันธ์เหมาะสมหรือไม่อย่างไร

.....
.....
.....
.....

8. ความคิดเห็นเพิ่มเติมที่ท่านเห็นว่า จะทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Pibulsongkram Rajabhat University

รายละเอียดจำนวนประชากรของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียน	จำนวนผู้บริหาร	จำนวนครูผู้สอน
1. โรงเรียนวัดท่านา	1	9
2. โรงเรียนวัดท่ามะขาม	1	10
3. โรงเรียนบ้านบึงช้าง	1	4
4. โรงเรียนวัดบางกระทุ่ม	1	9
5. โรงเรียนบ้านยางโทน	1	4
6. โรงเรียนศึกษาลัย	1	23
7. โรงเรียนอภัยสุพรรณภูมิ	1	6
8. โรงเรียนชุมชน 12 ท่าศาล	1	20
9. โรงเรียนบ้านวังสาร	1	8
10. โรงเรียนบ้านทุ่งน้อย	1	9
11. โรงเรียนบ้านบุใหญ่	1	8
12. โรงเรียนประชาสามัคคี	1	10
13. โรงเรียนวัดราษฎร์สโมสร	1	20
14. โรงเรียนวัดกรุงศรีเจริญ	1	8
15. โรงเรียนวัดบึงสำ	1	6
16. โรงเรียนวัดแหลมพระธาตุ	1	6
17. โรงเรียนชุมชน 3 บ้านเนินกุ่ม	1	20
18. โรงเรียนบ้านทากายาง	1	6
19. โรงเรียนบ้านสระเศรษฐี	1	7
20. โรงเรียนวัดตายม	1	6
21. โรงเรียนรัฐราษฎร์บำรุง	1	17
22. โรงเรียนบ้านหนองสระพัง	1	9
23. โรงเรียนบ้านใหม่ไพรสมัน	1	5
24. โรงเรียนบ้านหนองกลด	1	5
25. โรงเรียนวัดดงหมี่	1	10
26. โรงเรียนวัดโคกสลด	1	5
27. โรงเรียนประชาสรรค์วิทยา	1	6
28. โรงเรียนวัดไพรสวรรณ	1	3

ตาราง 1 (ต่อ)

โรงเรียน	จำนวนผู้บริหาร	จำนวนครูผู้สอน
29. โรงเรียนบ้านแม่เทียบ	1	4
30. โรงเรียนวัดสิริสุขทาวาส	1	9
31. โรงเรียนวัดใหม่ราษฎร์ทรงธรรม	1	5
32. โรงเรียนวัดย่านยาว	1	9
33. โรงเรียนราษฎร์เจริญ	1	9
34. โรงเรียนราษฎร์ตำริ	1	4
35. โรงเรียนราษฎร์อุทิศ	1	4
36. โรงเรียนวัดสนามกลีตะวันตก	1	16
37. โรงเรียนวัดสนามกลีตะวันออก	1	7
รวม	37	322
รวมทั้งหมด		359

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

สภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน :
กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ข้อที่	คำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
ด้านที่ 1 ด้านบริหารจัดการ									
1.	มีการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	มีการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	มีการกำหนดนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	ผู้บริหาร ครู ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกันจัดทำแผนงานของโรงเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
5.	มีการแต่งตั้งคณะทำงาน หรือร่วมกับผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ด้านที่ 2 ด้านหลักสูตร									
1.	เพิ่มเชิง รายละเอียดของเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ เช่น กลุ่มทักษะภาษาไทย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	ครูผู้สอนศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	ครูผู้สอนสร้าง ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	ครูผู้สอนนำหลักสูตรท้องถิ่นไปทดลองใช้หลังจากมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	คำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
5.	ครูผู้สอนมีการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นหลังทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ด้านที่ 3 ด้านกระบวนการเรียนการสอน									
1.	ครูผู้สอนนำความรู้และประสบการณ์ของผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานระหว่างความรู้สากลกับความรู้ท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	ครูผู้สอนสอนโดยสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น คติความคิด ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปราศในแผนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
5.	ครูผู้สอนทำการวัดผล ประเมินผลในเรื่องที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตามสภาพที่แท้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ด้านที่ 4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน:									
1.	นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน เช่น ประเพณีเวียนเทียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	จัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การละเล่นพื้นบ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	โรงเรียนเป็นสถานที่จัดอบรมวิทยากรด้านต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องของภูมิปัญญา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	คำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
ด้านที่ 5 ด้านปัญหา อุปสรรค									
1.	การศึกษาสภาพ ปัญหา และความ ต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	การดำเนินการร่วมกับ ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นใน การวางแผนของโรงเรียนที่เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	การประสานงานกับหน่วยเหนือ องค์การอื่นเพื่อสนับสนุนการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการจัด กิจกรรมที่สอดคล้องกับภูมิปัญญา ท้องถิ่น	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
5.	การศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้าน ต่าง ๆ ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Pibulsongkram Rajabhat University

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

N of Cases = 30.0

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
M1	70.3667	94.2402	.8152	.9077
M2	70.4000	94.7310	.5981	.9105
M3	70.6667	92.9195	.6624	.9090
M4	70.4000	95.7655	.5209	.9119
M5	70.8333	96.8333	.5724	.9114
C1	70.3000	91.3207	.8149	.9060
C2	70.7000	92.0793	.8030	.9066
C3	70.4667	90.3264	.8562	.9050
C4	70.5333	92.3954	.5929	.9106
C5	70.8667	89.6368	.8446	.9049
L1	70.3667	93.6985	.7159	.9084
L2	70.3333	98.4368	.3713	.9145
L3	69.9667	99.2057	.2296	.9181
L4	70.3000	90.0448	.4631	.9133
L5	70.4000	94.8000	.6429	.9098
T1	70.1333	93.2230	.4708	.9140
T2	70.6667	95.4264	.7201	.9093
T3	70.6000	96.4552	.4851	.9126
T4	70.7000	87.8724	.7880	.9057
N1	70.6667	101.0575	.2542	.9157
N2	70.6333	100.7920	.1420	.9194
N3	70.6000	94.3172	.5634	.9111
N4	71.1000	105.8172	-.1791	.9255
N5	70.9000	100.6448	.2448	.9161

N Of Cases = 30.0

Reliability Coefficients = 24 Items

Alpha = .9151

Standardized item alpha = .9169

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตัวอย่างหลักสูตร

1. หลักสูตรโครงร่าง

หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ของผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น
จัดทำโดยผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนราษฎร์อุทิศ
อำเภอบางกระทุ่มจังหวัดพิษณุโลก

ศันยา บัวเปรม
เรียบเรียง

คำนำ
หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น
อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ในแผนงานที่ 3 ได้มีการศึกษาองค์ความรู้เดิมภูมิปัญญาไทย วัฒนธรรมพื้นบ้าน และวัฒนธรรมกลุ่มชนต่าง ๆ วางมาตรการให้ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องเชื่อมโยงรากเหง้าของวัฒนธรรมท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 กล่าวว่า จะพัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ และมาตรา 289 กำหนดให้คำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษาด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็ได้ให้ความสำคัญของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 "...ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล..." มาตรา 8 (2) "ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา" มาตรา 27 "...ให้สถานศึกษาจัดทำสาระของภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์..." และมาตรา 29 "ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน ฯลฯ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

อย่างไรก็ตามแม้จะกำหนดให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาไว้ในระบบการศึกษา แต่พบว่า ครูสอนวิชาส่วนใหญ่มักจะละเลยที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอดแทรกในรายวิชาที่ตนสอน สหเหตุสำคัญมาจากเนื้อหาที่สอนมักเป็นหลักสูตรแบบสากลบางวิชาที่ยากที่จะสอดแทรกภูมิปัญญาเข้าไป เช่น รายวิชาภาษาอังกฤษต่างประเทศ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ บางรายวิชาที่น่าจะสอดแทรกได้มากที่สุดก็เลยละเลย เช่น รายวิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา

ในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้ใช้ในปี พ.ศ.2545กำหนดมาตรฐานของหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาคงต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีมาตรฐานหนึ่งกำหนดให้ผู้เรียนเกิดรักถิ่น รักประเทศชาติและความเป็นไทยสืบสานมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและในแต่ละช่วงชั้นการเรียนและ ทุกสาขาวิชากำหนดให้นักเรียนเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย คือ เกิดมีการยอมรับ (ป.1-3) มีการนำไปใช้ในการดำรงชีวิต (ป.4-6) เกิดการอนุรักษ์(ม.1-3) เกิดการพัฒนา(ม.4-6)

ด้วยข้อกำหนดในหลักสูตรชั้นพื้นฐานดังกล่าว จึงเป็นปัญหาของโรงเรียน 3 ประการ ประการแรก คือ ครูผู้สอนยังไม่ชัดเจนในภูมิปัญญาท้องถิ่น และขาดวิธีการจะนำเอา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอดแทรกในการสอน ประการที่สอง คือ ทางโรงเรียนและครูยังไม่ ทราบว่าจะนำเอาผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมการสอนอย่างไรมีผู้ทรงภูมิปัญญาใน สาขาใดบ้างและเป็นใครบ้าง ประการสุดท้าย คือ หากในเขตบริการของสถานศึกษาไม่มีผู้ทรง ภูมิปัญญาในสาขาที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนจะเสาะแสวงหาจากที่ใด แต่แน่นอน ที่สุดก็คือในอนาคตอันใกล้หลังจากหลักสูตรชั้นพื้นฐานประกาศใช้ในปีพ.ศ.2545 แล้วเป็นภาระ ของโรงเรียนที่จะต้องเป็นผู้จัดการหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนของตนเป็นส่วนใหญ่ และ ต้องสืบแสวงหาผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้วยเหตุผลความจำเป็นดังกล่าว คณะผู้จัดทำเห็นว่าควรมีการสร้างหลักสูตร ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยผู้ทรงภูมิปัญญาของอำเภอบางกระทุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการจัด การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของอำเภอบางกระทุ่มต่อไป

คณะผู้จัดทำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น

คณะผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เนื้อหา

1. นายบุญเกิด ภูมิผล	มีความรู้สาขาศาสนาและประเพณี
2. นายสมบัติ เปรมภาค	มีความรู้สาขาแพทย์แผนไทย
3. นางละเอียด สิงห์ลักษณ์	มีความรู้สาขาหัตถกรรมอุตสาหกรรม
4. นายแถม ตันพิศมัย	มีความรู้สาขาเกษตรกรรม

คณะกรรมการวิเคราะห์ และจัดทำหลักสูตร

1. นางศรinya บัวเปรม	ครูใหญ่โรงเรียนราษฎร์อุทิศ	ประธาน
2. นางประภาพรณ อุดยรัตน์พันธ์ุ	อาจารย์ 3 ระดับ 8	กรรมการ
3. นางมะลิ สุทธิรักษ์	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ
4. นายธนากร แยมสุข	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ
5. นายสมพงษ์ อุดยรัตน์พันธ์ุ	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ/เลขานุการ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. พระครูมหาสุกัจจิวารณ์	ประธานกรรมการสถานศึกษา	ประธานที่ปรึกษา
2. นางไปร้ง กลั่นหวาน	รองประธานกรรมการ	ที่ปรึกษา
3. นายบุญนาค แสงอ่อน	อบต. หมู่ 10	ที่ปรึกษา
4. นายบุญเรือง น่วมตวง	อบต. หมู่ 10	ที่ปรึกษา
5. นางนกกาลา สุวรรณเลิศ	อบต. หมู่ 6	ที่ปรึกษา
6. นายสนั่น จันทร์ปาน	อบต. หมู่ 6	ที่ปรึกษา

หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางกระทุ่ม

1. หลักการของหลักสูตร

ในแนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตร เป็นการศึกษาสภาพของสังคมในท้องถิ่นนั้น ๆ ในรูปภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง คุณค่าสิ่งที่ดี และมีประโยชน์ของท้องถิ่น อันจะเกิดขึ้นจากกระบวนการคิด สังคมให้ปฏิบัติ ของบุคคลในท้องถิ่นชุมชนนั้น และนำผลการพัฒนามาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีมีแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนดังนี้

- 1.1 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน มาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในโรงเรียน
- 1.2 นำหลักสูตรแม่บท มาปรับให้สอดคล้องกับความต้องการในด้านการเรียนการสอน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาฐานของการเรียนการสอนแต่ละชุมชน
- 1.3 จัดทำหลักสูตรเฉพาะกาลให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด
- 1.4 สืบหาผู้รู้ในท้องถิ่น เข้ามาเป็นผู้รู้ ในด้านความรับผิดชอบในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. จุดหมายของหลักสูตร

- 2.1 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในด้านศาสนา ประเพณีต่าง ๆ ของอำเภอบางกระทุ่ม จากผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น ในสาขาศาสนาและประเพณี
- 2.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการรักษาโรคเบื้องต้นด้วยสมุนไพรพื้นบ้านของท้องถิ่น จากภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาแพทย์แผนไทย
- 2.3 เพื่อให้ผู้เรียนมี ทักษะปฏิบัติ ในการทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย จากผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาเกษตรกรรม
- 2.4 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะปฏิบัติ ในการทำกล้วยตาก จากผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

3. เนื้อหาของหลักสูตร

- 1.1 ประเพณีต่าง ๆ ของอำเภอบางกระทุ่ม
- 1.2 พืชสมุนไพรรักษาโรค
- 1.3 การทำกล้วยตาก
- 1.4 ปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย

4. แนวทางดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

4.1 จัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นผู้ควบคุมหลักสูตรสถานศึกษา พิจารณานำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับกลุ่มมวลประสบการณ์ทั้ง 5 กลุ่ม ในหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้ใช้ระยะเวลาจำนวนคาบเรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มมวลประสบการณ์นั้นๆ

4.2 จัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

4.3 จัดการเรียนการสอนโดยนำบุคคลในชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมให้ความรู้กับผู้เรียน

4.4 จัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกกิจกรรมค่านิยมต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรให้กับผู้เรียน

5. วิธีการวัดประเมินผล

การวัดประเมินผลพิจารณาจาก

5.1 การวัดผลจากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติ (สภาพที่แท้จริง)

5.2 ใช้แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

เวลาเรียน	เนื้อหา	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดผล ประเมินผล
3 คาบ (60 นาที)	1.ประเพณี ของชาว อำเภอบาง กระทุ่ม	1.นักเรียน สามารถ บอกถึง ประเพณี ของชาว อำเภอ บางกระทุ่ม ได้	1.ทดสอบก่อนเรียน 2..ครูและนักเรียน ร่วมกันสนทนา เกี่ยวกับประเพณี ของชาวอำเภอบาง กระทุ่ม 3. นักเรียน ศึกษาเรื่อง อ่านประกอบ-1 4. นักเรียนทำ กิจกรรมในใบงาน ที่ 1 5. นักเรียนทำแบบ ทดสอบหลังเรียน	1.เรื่องอ่าน ประกอบ 1	1.สังเกตการ สนทนา 2.สังเกตการ จัดบันทึก 3.ตรวจผลงาน 4.แบบทดสอบ ก่อน-หลัง เรียน

เวลาเรียน	เนื้อหา	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดผล ประเมินผล
3 คาบ (60 นาที)	2.พืช สมุนไพร รักษาโรค	2.นักเรียน สามารถ บอก สรรพคุณ และ วิธีการใช้ สมุนไพร รักษาโรค ได้ อย่างน้อย 5 ชนิด	1. ทดสอบก่อนเรียน 2. นักเรียน ศึกษาเรื่อง อ่านประกอบ 2 3.เชิญวิทยากร ให้ความรู้ 4.นำนักเรียน ศึกษาของ จริงพืชสมน ไพรโดยมี วิทยากร ภูมิปัญญา ท้องถิ่น แนะนำ นักเรียนปฏิบัติ ใบงานที่ 2 5.นักเรียนสรุป สรรพคุณพืช สมุนไพร 6.ทดสอบหลังเรียน	1.เรื่องอ่าน ประกอบ 2 2.วิทยากร ท้องถิ่น 3. ใบงานที่ 2	1.สังเกตการ สนทนา 2.สังเกตการ จับบันทึก 3.ตรวจผลงาน 4.แบบทดสอบ ก่อน-หลัง เรียน

เวลาเรียน	เนื้อหา	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดผล ประเมินผล
3 คาบ (60 นาที)	3.การศึกษา อาชีพการ ทำกล้วย ตาก -วิธีการทำ กล้วยตาก	3.นักเรียน อธิบาย รายละเอียด วิธีการทำ กล้วยตาก ได้ 4.นักเรียน ตระหนัก และเห็น ความ สำคัญ ของอาชีพ การทำ กล้วยตาก ในเรื่อง รายได้ และการ ถนอม อาหาร	1. ทดสอบก่อนเรียน 2 .ครูสนทนาอาชีพ ในอำเภอ บางกระทู้ 3. นักเรียนสามารถ ทำกล้วยตากตาม ขั้นตอนที่กำหนด 4.นักเรียนสรุป ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค 5.ทดสอบหลังเรียน	1.เรื่องอ่าน ประกอบ 3 2. ผู้ทรงภูมิ ปัญญา ท้องถิ่น 3. ใบงานที่ 3 4. กล้วย	1.สังเกตการ สนทนา 2.ตรวจผล งานที่ ปฏิบัติจริง 3.แบบทดสอบ ก่อน-หลัง เรียน

เวลาเรียน	เนื้อหา	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม กรรม	การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดผล ประเมินผล
3 คาบ (60 นาที)	4.ปุ๋ยหมัก จากเปลือก กล้วย	5.นักเรียน สามารถ นำส่วน เหลือจาก เปลือก กล้วยมา ทำปุ๋ยได้	1. ทดสอบก่อนเรียน 2. นักเรียน ศึกษาเรื่อง อ่านประกอบ 2 3.เชิญวิทยากร ให้ความรู้ 4.นำนักเรียน ศึกษาของ จริง 5.นักเรียนสรุป ขั้นตอนการทำปุ๋ย 6.ทดสอบหลังเรียน	1.เรื่องอ่าน ประกอบ 4 2.วิทยากร ท้องถิ่น 3. ใบงานที่ 4	1.สังเกตการ สนทนา 2.สังเกตการ จดบันทึก 3.แบบทดสอบ ก่อน-หลัง เรียน

หนังสืออ่านประกอบสำหรับผู้เรียน
เรื่อง
ภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
จาก ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขาศาสนาและประเพณี
นายบุญเกิด ภูมิผล

สาขาแพทย์แผนไทย
นายสมบัติ เปรมภาค

สาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม
นางละเอียด สิงห์ลักษณ์

สาขาเกษตรกรรม
นายถนอม ตันพิศมัย

ศันยา บัวเปรม
เรียบเรียง

**คณะกรรมการจัดทำหนังสืออำนวยการ
สำหรับผู้เรียน
ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม**

คณะผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เนื้อหา

1. นายบุญเกิด ภูมิผล	มีความรู้สาขาศาสนาและประเพณี
2. นายสมบัติ เปรมภาค	มีความรู้สาขาแพทย์แผนไทย
3. นางละเอียด สิงห์ลักษณ์	มีความรู้สาขาหัตถกรรมอุตสาหกรรม
4. นายแถม ดันพิศมัย	มีความรู้สาขาเกษตรกรรม

คณะกรรมการจัดทำ

1. นางศรียา บัวเปรม	ครูใหญ่โรงเรียนราษฎร์อุทิศ	ประธาน
2. นางประภาพรณ อุดลยรัตนพันธ์	อาจารย์ 3 ระดับ 8	กรรมการ
3. นางมะลิ สุทธิรักษ์	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ
4. นายธนาคาร แยมสุข	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ
5. นายสมพงษ์ อุดลยรัตนพันธ์	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ/เลขานุการ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. พระครูมาศกิจวิจารย์	ประธานกรรมการสถานศึกษา	ประธานที่ปรึกษา
2. นางไปร้ง กลิ่นหวาน	รองประธานกรรมการ	ที่ปรึกษา
3. นายบุญนาค แสงอ่อน	อบต. หมู่ 10	ที่ปรึกษา
4. นายบุญเรือง น่วมด้วง	อบต. หมู่ 10	ที่ปรึกษา
5. นางนกกกล้า สุวรรณเลิศ	อบต. หมู่ 6	ที่ปรึกษา
6. นายสนั่น จันทร์ปาน	อบต. หมู่ 6	ที่ปรึกษา

**เรื่องอำนาจประกอบ 1
ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม
สาขาวัฒนธรรมและประเพณี**

1. ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ให้ความรู้

นายบุญเกิด ภูมิผล

ประวัติ

นายบุญเกิด ภูมิผล เกิดเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2478 อายุ 67 ปี
สถานที่เกิด บ้านเลขที่ 52 / 1 หมู่ 5 ตำบลบ้านไร่ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
บิดาชื่อ นายย้อย ภูมิผล มารดาชื่อ นางสำไย ภูมิผล มีพี่น้อง 5 คน

ที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 52 / 1 หมู่ 5 ตำบลบ้านไร่ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

การศึกษา

ปกศ. จากวิทยาลัยครูพิบูลสงครามพิษณุโลก

ความรู้ความสามารถที่ปรากฏเด่นชัดเป็นพิเศษ

วิทยาการเกี่ยวกับการเล่นพื้นบ้าน รำวง ฮิน เต เต

ผลงานดีเด่นที่ได้รับการยกย่อง

ข้าราชการบำนาญ ของโรงเรียนวัดใหม่ราษฎร์ทรงธรรม ที่น้ำรวาง ฮิน เต เต
แสดงในงานของโรงเรียน

2. ประเพณีของอำเภอบางกระทุ่ม

ประเพณี หมายถึง แบบแผนหรือแนวปฏิบัติที่นิยมยึดถือประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันเป็น เวลานาน

ประเพณีไทยมีมาตั้งแต่อดีต มีการปลูกฝังถ่ายทอดและปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีไทยจะเกี่ยวข้องกับศาสนา ความเชื่อ ศีลธรรมจรรยา ชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจน ระเบียบต่าง ๆ ที่ควรปฏิบัติ

ในแต่ละท้องถิ่นของไทย จะมีความแตกต่างกันในด้านสภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศและ อาชีพ จึงทำให้ประเพณีของแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันทั้งในรายละเอียดหรือแบบแผนการ ประพฤติปฏิบัติ สำหรับอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก มีวัฒนธรรมประเพณีคล้าย ๆ กับ ในอำเภอเมือง พิษณุโลก คือ

2.1 ประเพณีสงกรานต์หน้าพระรตหน้าตำหัวผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์

ประเพณีสงกรานต์ (วันผู้สูงอายุ) ตรงกับวันที่ 13 เมษายนของทุกปี สำหรับ ชาวอำเภอบางกระทุ่ม วันสงกรานต์ในตอนเช้าก็จะทำบุญตักบาตรที่วัด และจะมีการสงฆ์ พระและรดน้ำผู้ใหญ่ที่เป็นที่เคารพของหมู่บ้านเพื่อแสดงความเคารพและขอพร เมื่อทำพิธีต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้วจึงมีการเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานกันในวัด เมื่อค่ำลงจะมีการเล่นเพื่อความครึกครื้นตามหมู่บ้าน การเล่นพื้นบ้าน ชนิดหนึ่งเรียกว่า " รำวงฮินเลเล " ถือเป็น การละเล่นพื้นบ้านที่มีในประเพณีวันสงกรานต์ประเพณีพื้นบ้านมีลักษณะคล้ายรำวง เครื่องดนตรี มีกลองรำมะนา ฉิ่ง ฉาบ พิ ระกอบการร้องเพลงแก่กันระหว่างพ่อเพลงกับแม่เพลง ส่วนหนุ่มๆสาวๆ ก็จะได้หัวเราะเป็นคู่ๆเป็นวงกลม จังหวะการร่อนเหมือนช้างช้า แต่อ่อนช้อย งดงาม

ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่วันสงกรานต์

รำวงฮินเลเล

2.2 ประเพณีแข่งเรือยาว

สมัยก่อนนั้น การคมนาคม ไม่สะดวกเหมือนปัจจุบัน จะไปไหนจะต้องอาศัยทางเรือเป็นพาหนะอย่างเดียว ครั้นเมื่อถึงฤดูทอดกฐิน ตามวัดต่างๆ ก็จะต้องใช้เรือเพื่อเดินทางไปตามวัดนั้นๆ เมื่อเสร็จจากงานบุญแล้ว จึงเกิดมีการทำประลองการแข่งเรือกัน โดยมีรางวัล คือน้ำมันก๊าด 1 ปี๊บ และผ้าไตร 1 ชุด เป็นเดิมพัน ถ้าเรือของวัดไหนชนะ ก็ให้เอารางวัลนั้นถวายให้แก่วัดนั้น จนต่อมากลายมาเป็นประเพณีต่อๆ กันมา

ปัจจุบันนี้ เมื่อการคมนาคมสะดวกขึ้นประเพณีการแข่งเรือยาว ที่แม่น้ำน่านจึงเล็กลง แต่ทางคณะกรรมการวัดเห็นว่าเป็นประเพณีที่ควรจะรักษาไว้ จึงได้มีการจัดการแข่งขันเรือขึ้นที่คลองชลประทาน แต่เป็นการแข่งขันเรือพายประเภทฝีพาย 12 คน และ 7 คน ซึ่งประเพณีการแข่งขั้้นเรือนี้จะมีในวันสารทไทยของทุกๆ ปี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat University

2.3 ประเพณีการแข่งขันเรือบก

ประเพณีการแข่งขันเรือบกเป็นการแข่งขันที่จัดให้มีขึ้นเป็นประจำทุกปี จัดมาประมาณ 30 ปี แล้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก การแข่งขันเรือนั้น แต่มาระยะหลังสภาพคลอง ลำคลองไม่อำนวยจึงมีการจัดการแข่งขันเรือบกขึ้นแทน โดยใช้ลำไม้ไผ่และวิ่งไปพร้อมกันในลู่วิ่งที่จัดไว้ระยะทาง 200 เมตร โดยใช้ผู้แข่งขันลำละ 9 คน โดยใช้ไม้ไผ่ยาว 8 เมตร สภาพลู่วิ่งเป็นโคลน การปล่อยเรือปล่อยทีละ 2 ลำ การนับผล แพ้ ชนะถือเอาจำนวนเที่ยวที่วิ่งชนะ 2 เที่ยว ในกำหนด 3 เที่ยว เช่นเดียวกับการแข่งเรือยาว ความสนุกสนานของการแข่งขันเรือบก อยู่ที่ผู้แข่งขันจะต้องวิ่งในทางวิ่ง ที่มีสภาพลำบาก แก่การวิ่ง และจะต้องวิ่งโดยพร้อมเพรียงกัน หากผู้หนึ่งผู้ใดไม่พร้อมกันแล้วก็จะไม่ สามารถนำเรือ เข้าสู่หลักชัยได้

นอกจากนี้ภายในงานยังมีกิจกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคีของประชาชนโดยจะร่วมกันจัดหาอุปกรณ์เพื่อทอดข้าวเม่าจำหน่ายแก่ผู้มาร่วมงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat University

ใบงานที่ 1

ประเพณีของอำเภอบางกระทุ่ม

คำชี้แจง

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม โดยแล้วศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล ประเพณีที่นักเรียนพบเห็นในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มละ 1 ประเพณี แล้วบันทึกลงใบงาน

บันทึกการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มที่ ..... ประเพณี.....

สมาชิก 1).....

2).....

3).....

4).....

5).....

ประเพณีโดยสรุป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลกสงคราม

Pibulsongkram Rajabhat University

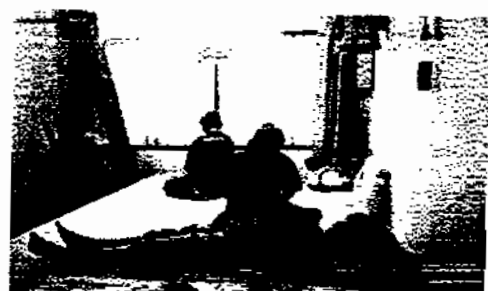
เรื่องอ่านประกอบ 2
ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม
สาขาแพทย์แผนไทย

1. งานการแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

การแพทย์แผนไทยเป็นมรดกที่มีค่าของคนไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ การรักษาโรคด้วยการแพทย์แผนไทยประกอบด้วยการใช้สมุนไพร การอบไอน้ำ การนวด การประคบด้วยสมุนไพร

งานสวนสมุนไพร ปลูกเป็นสวนสมุนไพรสาธิต ในพื้นที่ 6 ไร่เศษ เพื่อเผยแพร่ให้กับประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่สนใจรู้จักพืชสมุนไพร รวบรวมผักพื้นบ้านที่มีคุณค่าและเป็นแหล่งศึกษาดูงานโดยมีฝ่ายบริหารงานทั่วไปเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีแพทย์หญิงดวงรัตน์ เขียวชาญวิทย์ เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาล

ในอนาคตถ้าสถานบริการของรัฐและเอกชนช่วยกันใช้ยาสมุนไพร ในการรักษาโรคเพิ่มขึ้นจนสามารถทดแทนยาแผนปัจจุบันในหลายโรคจะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถพึ่งตนเอง ลดดุลการซื้อยาจากต่างประเทศ และประชาชนยังมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการปลูกพืชสมุนไพร และทำเป็นอาชีพหลักได้ในอนาคตช่วยประเทศชาติ ประหยัดงบประมาณเป็นทางเลือกหนึ่งของประชาชน เพิ่มรายได้ รักษาสุขภาพแวดล้อมด้วยการปลูกพืชสมุนไพร

2. ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ให้ความรู้

นายสมบัติ เปรมภาค

นายสมบัติ เปรมภาค อายุ 53 ปี อยู่บ้านเลขที่ 31 หมู่ 9 ตำบลบ้านไร่ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งแต่เดิมได้ประกอบอาชีพพืักนา ในปัจจุบันนายสมบัติ ได้หันมาปลูกสมุนไพรรเพื่อเป็นรายได้เสริม ให้แก่ครอบครัวอย่างเป็นล่ำเป็นสัน ในปีหนึ่งๆ จะมีรายได้เสริม ให้แก่ครอบครัวอย่างเป็นล่ำเป็นสัน ในปีหนึ่งๆจะมีรายได้จากการปลูกพืชสมุนไพรรประมาณปีละ 70,000 – 80,000 บาท ซึ่งเป็นรายได้ที่ดีมาก สำหรับตลาดที่จะรับซื้อ คือ โรงพยาบาลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลกและ โรงพยาบาลอภัยภูเบศร์ จังหวัดปราจีนบุรีซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ผลิตยาสมุนไพรรออกจำหน่ายให้แก่ประชาชน และได้รับความนิยมนเป็นอย่างมาก ในการดำเนินการ ทางโรงพยาบาลได้ตั้งกลุ่มผู้ปลูกสมุนไพรรขึ้น โดยกำหนดชนิดของสมุนไพรรขึ้น ให้แต่ละกลุ่มปลูกพืชสมุนไพรรเพื่อที่จะให้ผลผลิตที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน โดยนายสมบัติ ได้รับการอนุญาตให้ปลูกพืชสมุนไพรรจำหน่ายต่อไปนี้คือ ขมิ้นชัน พืักทะเลายใจ เพชรสังฆาต มะระขี้นก แต่นายสมบัตินี้ก็ปลูกสมุนไพรรชนิดอื่น ๆ เพิ่มเพื่อเป็นการทดลองศึกษา เช่น กลั้วหน้าวัว ชุมเห็ดเทศ หนุ้าดอกขาว ตะไคร้ เสดลพังพอน ด้วเมี้ย

3. พืชสมุนไพรรสำคัญที่รักษาโรคเบื้องต้น

พืชสมุนไพรรชนิดนี้ เป็นพืชสมุนไพรรที่สามารถช่วยรักษาความเจ็บไข้เบื้องต้น หรือโรคภัยที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ง่ายกับบุคคล พืชสมุนไพรรดังกล่าว ได้แก่

ขมิ้นชัน

1. ขมิ้นชัน หรือที่เรียกทั่วไปว่า ขมิ้น รสและสรรพคุณ รสเผ็ด กลิ่นหอม แก้ก้องยึดเพื่อ ขับลมและแก้ท้องร่วง รักษาแผลในกระเพาะ และลำไส้มีสรรพคุณแก้โรคผิวหนังผื่นคัน วิธีใช้ จะใช้เหง้าสดมาประกอบอาหารรับประทาน หรือนำมาฝานตากแห้งบดให้เป็นผงใช้ทาโรคแผล และบริเวณผื่นคันตามผิวหนัง

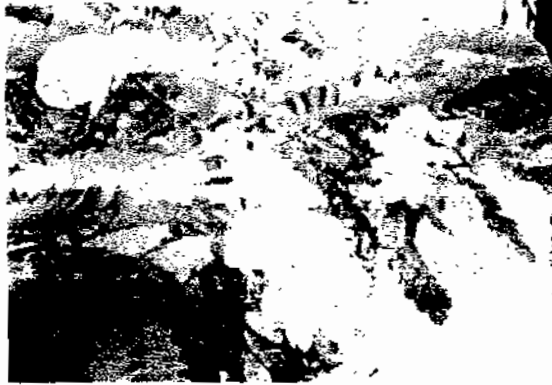
วิธีใช้

โรคกระเพาะอาหาร : นำเหง้าแก่สดมาล้างให้สะอาดไม่ต้องปอกเปลือกหั่นเป็นชิ้น บดขยี้ ตากแดด 1 - 2 วัน บดให้ละเอียดปั้นเป็นลูกกลอน รับประทานหลังอาหาร

การตากขมิ้น : ไม่ควรตากให้แห้งจนเกินไป จะทำให้สูญเสียน้ำมันหอมระเหย ด้วยยาเสื่อมคุณภาพได้

ข้อควรระวัง

บางคนอาจมีอาการคลื่นไส้ ท้องเสีย ปวดหัว นอนไม่หลับ ผิวหนังอักเสบ เป็นต้น ควรหยุดใช้

ชุมเห็ดเทศ

2. ชุมเห็ดเทศ หรือชุมเห็ดใหญ่ มีสรรพคุณแก้โรคผิวหนัง กลากเกลื้อน และแก้ท้องผูก วิธีใช้ในการนำมาใช้รักษากลากเกลื้อน จะนำใบมาตำให้ละเอียดแล้วทาบริเวณผิวหนังที่เป็นโรค ถ้าต้องการนำมาใช้แก้ท้องผูกจะนำดอกและใบมาต้มเป็นน้ำดื่ม

วิธีใช้

กลากเกลื้อน : ใช้ 3-4 ใบย่อย ซยี่ให้น้ำออกมา เดิมเกลื้อเล็กน้อยใช้ผิวไม้ไผ่ที่สะอาดขูดบริเวณที่เป็นบางๆ แล้วขยี่ทาใบชุมเห็ดเทศที่ผสมเกลือ วันละ 2-3 ครั้ง จนกว่าจะจางหายหรือตำผสมกับกระเทียม ปูนแดงเล็กน้อยแล้วทาบริเวณที่เป็น

ช่วยระบาย : ขูดอกพร้อมจมน้ำพริก หรือใช้ส่วนของใบประมาณ 12 ใบ นำไปปิ้งไฟหรือคั่วให้เหลืองต้มกับน้ำ 1 ถ้วย เดิมเกลื้อเล็กน้อย หรือนำใบแห้งมาบดเป็นผงบรรจุถุงชา ดื่มก่อนนอน

ข้อควรระวัง

ไม่ควรดื่มปริมาณ และความเข้มข้นมากเกินไปจะทำให้ถ่ายท้อง และควรใช้เป็นครั้งคราว หากใช้เป็นประจำจะทำให้ลำไส้เคยชิน และไม่สามารถขับถ่ายได้เอง

ฟ้าทลายโจร

3. ฟ้าทลายโจร เป็นพืชสมุนไพรที่รู้จักกันดี ลักษณะเป็นพืชล้มลุกสูงประมาณ 1 – 2 คอก ใบจะมีสีเขียวเข้ม ออกฝักลักษณะจะคล้ายกับต้อยติ่งจะมีเมล็ดข้างในสีน้ำตาลอ่อน จำนวนมาก

การปลูกฟ้าทลายโจรปลูกได้งว่ย นำเมล็ดโรยลงบนดินที่เตรียมไว้ไม่ต้องมากนัก แล้วรดน้ำให้ชุ่ม แต่ในการปลูกนั้นมักจะปลูกในฤดูฝน การดูแลรักษาไม่ต้องคอยรดน้ำให้ชุ่ม อยู่เสมอๆ เมื่อเจริญเติบโตเต็มที่แล้วประมาณ 4 – 5 เดือนก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้แล้วสรรพคุณใช้รักษาอาการท้องเดิน และอาการเจ็บคอ รสขมวิธีใช้จะนำใบมาต้มเพื่อเอาน้ำดื่ม แต่จะได้ยาที่มีรสขมมาก ดังนั้น ในกรณีที่ต้องการเก็บรักษาไว้ช้านาน ๆ ไม่ต้องการใช้สด ๆ ก็จะทำเป็นผงแล้วบรรจุใส่ซองให้แห้งบดละเอียดคละเคล้ากับน้ำผึ้ง ทำเป็นยาลูกกลอนไว้กิน

วิธีใช้

ล้างทำความสะอาดผึ่งลมให้แห้ง(ห้ามตากแดด) บดเป็นผงให้ละเอียด ปั่นกับน้ำผึ้งเป็นลูกกลอนรับประทานก่อนอาหารและก่อนนอน

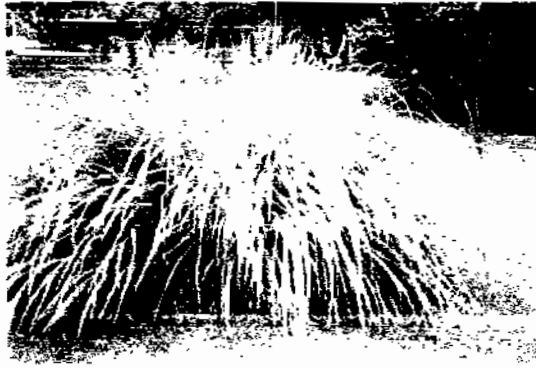
หญ้าหนวดแมว

4. หญ้าหนวดแมว สรรพคุณ ขับปัสสาวะ ลดความดัน ขับน้ำก้อนเล็กๆ ช่วยการทำงานของไต

วิธีใช้

นำใบหญ้าหนวดแมวมาตากแห้ง และชงกับน้ำร้อนดื่มวันละ 3 ครั้ง หลังอาหารและ
ไม่ควรระงให้เข้มข้นเกินไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

ตะไคร้

5. ตะไคร้ รสและสรรพคุณ รสเปรี้ยว กลิ่นหอม บำรุงไฟธาตุ แก้โรคทางเดินปัสสาวะ
ขับลมในลำไส้เจริญอาหาร แก้กาว

วิธีใช้

โรคทางเดินปัสสาวะ : ใช้ต้นแก่สดหั่นบาง ๆ 1 กำ (ประมาณ 40 – 60 กรัม)
ต้มน้ำดื่มวันละ 3 ครั้ง ๆ ละ 1 ถ้วยชา (75 มล.) ก่อนอาหาร หรือใช้เหง้าแก่ที่อยู่ใต้ดินฝานเป็น
แว่นบาง ๆ กว้างพออ่อน ๆ พอเหลือง ชงดื่มเช่นกัน

อาการท้องอืดเฟ้อ : ใช้ลำต้นสด ๆ ทุบพอแตกประมาณ 1 กำ ต้มกับน้ำครึ่งลิตร
ดื่มเมื่อมีอาการ

ใบงานที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น จากหนังสืออ่านประกอบ 2 เรื่อง
พืชสมุนไพร รักษาโรค แล้วสรุป จดลงแบบบันทึก

กลุ่มที่ .....

- สมาชิก 1..... เลขที่.....
 2..... เลขที่.....
 3..... เลขที่.....
 4..... เลขที่.....
 5..... เลขที่.....

ชื่อพืชสมุนไพร	สรรพคุณ
1.....	.....
2.....	.....
3.....	.....
4.....	.....
5.....	.....

เรื่องอ่านประกอบ 3
ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม
สาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม

1. ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ให้ความรู้

นางละเอียด สิงห์ลักษณ์

ประวัติ

นางละเอียด สิงห์ลักษณ์ เกิดเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2485 อายุ 60 ปี
 สถานที่เกิด บ้านตะโหนด ตำบลตะโหนด อำเภอศรีมามาศ จังหวัดสุโขทัย บิดาชื่อนายพรหม
 พาดะโหนด มารดาชื่อนางส้มเรียง พาดะโหนด มีพี่น้องทั้งหมด 9 คน

ที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 137 หมู่ที่ 3 บ้านกระกุก ตำบลบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
 โทรศัพท์ 0 1604 1237

การศึกษา

จบจากโรงเรียนการช่างสุโขทัย

ความรู้ความสามารถที่ปรากฏเด่นชัดเป็นพิเศษ

การทำกล้วยตากพลังแสงอาทิตย์

ผลงานดีเด่นหรือที่ได้รับการยกย่อง

ประธานกล้วยตากอำเภอบางกระทุ่ม,พ.ศ. 2530 ชนะเลิศการประกวดกล้วยตาก

2. การทำกล้วยตาก

2.1 การเลือกกล้วย

กล้วยตากบางกระทุ่ม มีแหล่งผลิตที่แท้จริง อยู่ที่หมู่ 2 บ้านเกาะคูตำบล บางกระทุ่มจังหวัดพิษณุโลก การผลิตกล้วยตากทำมาไม่น้อยกว่า 65 ปี โดยใช้กล้วยน้ำว้า พันธุ์ " มะลิอ่อน " มาปลูกเนื่องจากมีคุณสมบัติรสชาติอร่อย หอมชุ่มฉ่ำ อดีตที่เคยทำ การผลิตเพื่อบริโภคในครอบครัวและแจกจ่ายแขกที่มาเยี่ยมเยือน มาสู่การผลิตเป็นการค้าแบบ อุตสาหกรรมในครัวเรือน

กล้วยน้ำว้าพันธุ์มะลิอ่อน

2.2 กรรมวิธีการผลิต

กรรมวิธีการผลิตมีการพัฒนาอยู่เสมอ แต่กรรมวิธีดังกล่าวก็ยังเปลี่ยนแปลงไปยังไม่มาก มีอยู่ 3 แบบใหญ่ ๆ คือ

1. กรรมวิธีแบบดั้งเดิมการผลิตวิธีนี้ผู้ผลิตจะนำกล้วยน้ำว้าที่แก่จัดมาปมโดย อาจปมทั้งเครือหรือปมเป็นหวีก็ได้ ในการปมจะใช้พลาสติกคลุมกล้วยทั้งหมดไว้ ประมาณ 24 ชั่วโมงเพื่อเร่งให้กล้วยสุก หลังจากนั้นก็เปิดผ้าพลาสติกคลุมกล้วยทั้งหมดไว้ให้อากาศ ประมาณ 48 ชั่วโมง แล้วคลุมอีกสลับกัน การปมจะใช้เวลาประมาณ 5 วัน แต่ในฤดูหนาวอาจ นานถึง 7 วันเพราะอุณหภูมิในฤดูนี้ต่ำกว่าฤดูอื่น เมื่อกล้วยสุกแล้วก็นำมาปลอกเปลือกโดย ใช้มือ กล้วยที่ปลอกเสร็จแล้วจะถูกนำไปวางบนตะแกรง หรือแผงที่ทำจากไม้ไผ่เนื้อแข็งก็ได้ รั้วที่ติดตั้งแผงจะต้องมีช่องว่างระหว่างแผงที่ตากกล้วยพอสมควร เพื่อให้มีช่องระบายอากาศและ ง่ายต่อการเก็บกล้วยนอกจากนั้นยังต้องเตรียมผ้าพลาสติกไว้คลุมกันฝนอีกด้วย การตากกล้วย นั้นจะใช้เวลาประมาณ 6 - 8 แดด แต่ในฤดูฝนหรือฤดูหนาวอาจใช้เวลานานกว่านั้น เพราะ

มีอุณหภูมิต่ำกว่าฤดูร้อนและมีช่วงเวลาในการตากแต่ละวันน้อยกว่า เมื่อตากกล้วยไปได้ 3 แดดแล้ว ผู้ผลิตจะนำกล้วยที่มีขนาดใหญ่มา “ แบน ” (ใช้มือกดกับพื้นไม้) มือที่กดจะแตะกับน้ำเกลือที่เตรียมไว้ก่อนแล้วจึงมาแบนกล้วยให้แบน ตามความเหมาะสม และความต้องการ การที่ใช้มือแตะน้ำเกลือก่อนจะทำให้กล้วยผิวสวย มีรสหวานดีขึ้น สำหรับกล้วยขนาดเล็กนั้น ส่วนใหญ่จะไม่แบนจะทำเป็นกล้วยกลม ในการตากกล้วยต้องมีการกลับกล้วยอย่างน้อยวันละครั้ง เพื่อให้กล้วยถูกแดดทั่วถึง ผิวกล้วยจะได้สวยและแห้งสม่ำเสมอ หลังจากแบบกล้วยแล้วก็นำไปตากอีก 3 – 4 แดด ก็จะได้กล้วยตากตามต้องการ

อย่างไรก็ตามการผลิตกล้วยตากวิธีนี้จะมีสิ่งเจือปนอยู่มากทั้งเชื้อโรค หนอนแมลงวันทอง และฝุ่นละอองที่ฟุ้งอยู่ในอากาศ ทำให้ผู้บริโภคในปัจจุบันเกิดความรู้สึกรังเกียจที่จะซื้อไปบริโภค จึงทำให้เกิดการศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบการผลิต ที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเพื่อจัดปัญหาดังกล่าวให้หมดไป จึงมีการพัฒนาตู้อบพลังแสงอาทิตย์ขึ้น

การตากกล้วยแบบดั้งเดิม

2. การผลิตแบบผสมผสานระหว่าง การใช้เทคนิคการผลิตแบบดั้งเดิม กับการใช้เทคนิคสมัยใหม่

เป็นการผลิตโดยผู้ผลิตนำกล้วยน้ำว้า ที่สุกเปลือกเปลือกแล้วไปวางบนแผง แต่ละวัน โดยจะกลับกล้วยอย่างน้อยวันละครั้ง เมื่อนำไปตากได้ 3 - 4 แดด ก็จะนำกล้วยไปแบน วิธีแบนกล้วยก็เหมือนกับวิธีดั้งเดิม หลังจากนั้นก็จะนำกล้วยใส่ตู้พลังแสงอาทิตย์ประมาณ 1 - 3 แดด ก็จะตากกล้วยตามต้องการ การผลิตแบบนี้จะใช้เวลาประมาณ 4 - 5 วัน

3. การผลิตโดยใช้เทคนิคสมัยใหม่

การผลิตวิธีนี้พัฒนาจากการผลิตแบบผสมผสาน โดยเริ่มจากการนำกล้วยที่ปอกเปลือกเสร็จแล้ว นำไปใส่ตู้อบพลังแสงอาทิตย์โดยตรง ตู้อบนี้ใช้พลาสติกแทนกระจกเป็น ตัวแปรพลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานความร้อน ในแต่ละวันตอนเย็นผู้ผลิตจะเปิดตู้ แล้วใช้มือกวาดกล้วยมารวมไว้ตรงกลางตู้ ใช้ผ้าพลาสติกที่รองตู้คลุมไว้ เพื่อเป็นการเก็บรักษาความร้อน และเป็นการกลับกล้วยไปในตัว ตอนเช้าช่วงเวลาประมาณ 08.00 น. ถึง 09.00 น. ก็เปิดตู้ และคลี่ผ้าที่คลุมกล้วยออก แล้วใช้มือเกลี่ยกล้วยให้กระจายออกรับแสงอาทิตย์ทุกวัน เมื่อดากกล้วยในตู้ได้ 2 - 3 แดด (ขึ้นอยู่กับฤดูกาล) ก็นำกล้วยมาแบน เช่นเดียวกับวิธีอื่น เสร็จแล้วก็นำไปตากในตู้อีก 2 - 3 แดด จะตากกล้วยตามต้องการ การวิธีในการทำทั้งหมดใช้เวลาประมาณ 4 - 5 วัน

การตากกล้วยด้วยพลังแสงอาทิตย์

2.3 ความแตกต่างของผลผลิตกล้วยตากทั้ง 3 วิธี

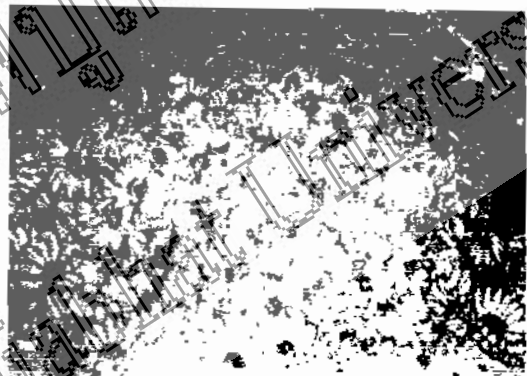
จากกรรมวิธีการผลิตกล้วยตากทั้ง 3 วิธี มีผลผลิตแตกต่างกันดังนี้

สี กล้วยตากที่ผลิตโดยกรรมวิธีแบบดั้งเดิม จะมีสีเหลืองกว่ากล้วยตากที่ผลิตตามแบบที่ 2 และ ที่ 3 แต่เมื่อเวลาผ่านไปประมาณ 4 สัปดาห์ กล้วยตากที่ทำโดยวิธีแรกจะเป็นสีคล้ำเร็วกว่ากล้วยตากที่ผลิตแบบที่ 2 และแบบที่ 3

ความหวาน กล้วยตากที่ผลิตโดยกรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิม นั้น จะมีเปอร์เซ็นต์ความหวานน้อยกว่า กล้วยตากที่ผลิตตามกรรมวิธีที่ 2 และแบบที่ 3 เนื่องจากแมลงประเภทผึ้ง หรือมิม จะมาคูดน้ำหวานจากกล้วยตากบนแผงไปบางส่วนและบางส่วน น้ำหวานจะหยดลงบนพื้นดิน เนื่องจากการระบายอากาศไม่สม่ำเสมอและไม่พอดี

การบ่มกล้วย

กล้วยที่บ่มแล้ว

ใบงานที่ 3

คำชี้แจง   ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เพื่อทำก๊วยตาค แล้วสรุป ขั้นตอนความสำเร็จ ปัญหา
อุปสรรคลงในแบบบันทึก

กลุ่มที่ .....

สมาชิก 1.....เลขที่.....

2.....เลขที่.....

3.....เลขที่.....

4.....เลขที่.....

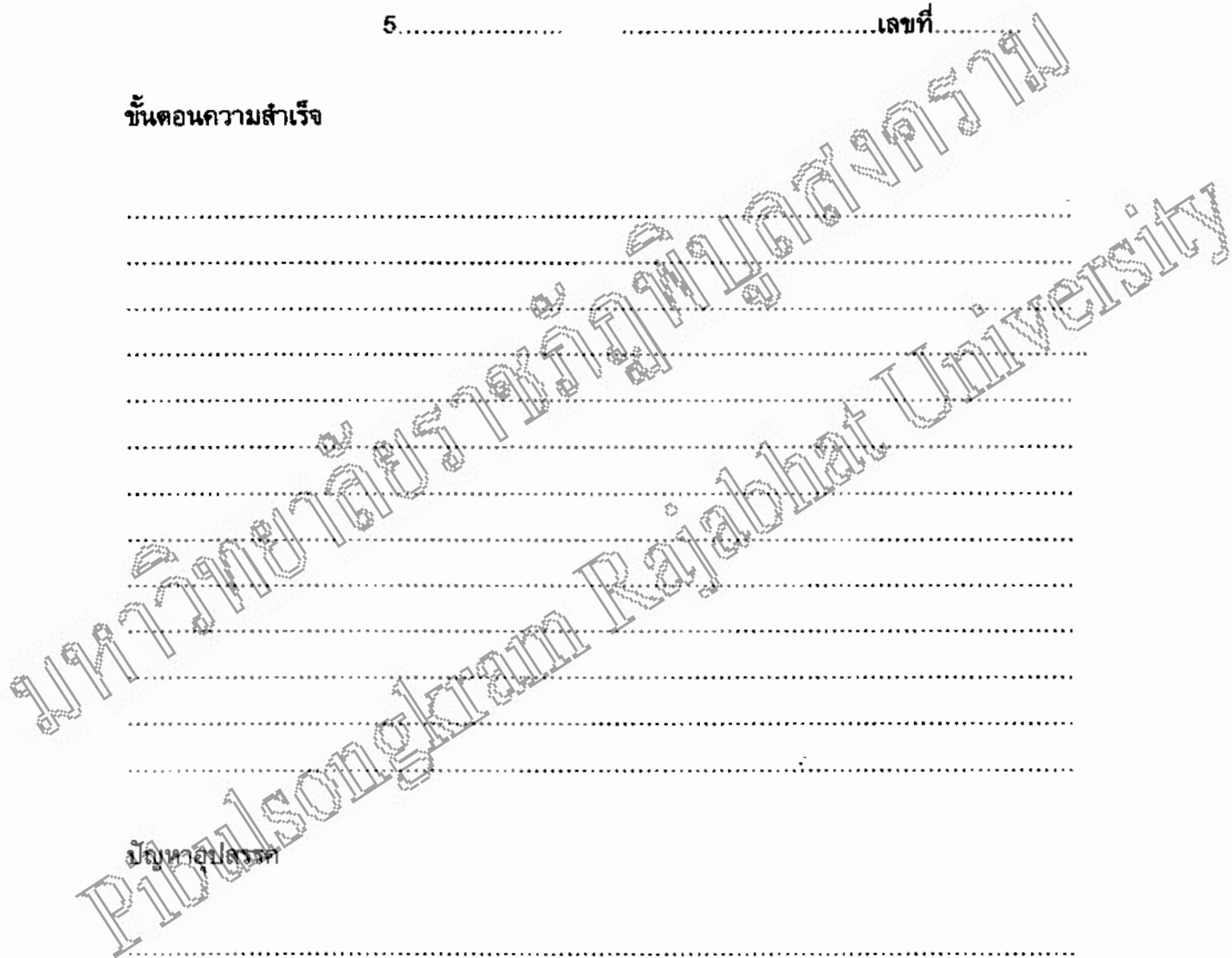
5.....เลขที่.....

ขั้นตอนความสำเร็จ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ปัญหาอุปสรรค

.....
.....
.....

**เรื่องอำนาจประกอบ 4
ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม
สาขาเกษตรกรรม**

1. ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ให้ความรู้

นายแถม ดันพิศมัย

ประวัติ

นายแถม ดันพิศมัย เกิดเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2485 อายุ 60 ปี
สถานที่เกิด บ้านบึงลำ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก บิดาชื่อ นายเอื้อง ดันพิศมัย
มารดาชื่อ นางเทียน ดันพิศมัย มีพี่น้องทั้งหมด 2 คน

ที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 7/1 หมู่ที่ 2 บ้านคลองกระล่อน ตำบลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก โทรศัพท์ 0 1788 6260

การศึกษา

ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดบึงลำ จังหวัดพิษณุโลก
ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพิษณุโลก

ความรู้ความสามารถที่ปรากฏเด่นชัดเป็นพิเศษ

การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย

2. วิธีการทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย

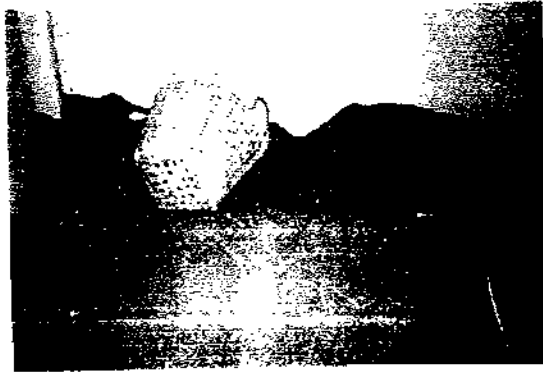
แบ่งเปลือกกล้วย และมูลสัตว์หรือตะกอนย่อย ยูเรีย และเร่งออกเป็น 3 ส่วนเท่า ๆ กัน นำเปลือกกล้วย ส่วนที่ 1 เกลี่ยเป็นแปลงขนาด 3 X 5 เมตร แล้วใช้มูลสัตว์หรือตะกอนย่อยโรยทับให้ทั่ว เอน้ำราดให้เปียกหว่านยูเรีย นำสารเร่งละลายน้ำราดให้ทั่ว แล้วเอาเปลือกกล้วย ส่วนที่ 2 วางทับ ดำเนินการเหมือนเช่นเดิม จนครบ 3 ชั้น ใช้เศษฟองคลุมไว้ 10 วัน กลับกองปุ๋ยหมัก 1 ครั้ง ปุ๋ยหมักจะใช้ได้เมื่อประมาณ 45 วัน ธาตุอาหารที่มีในปุ๋ยหมัก $N = 1.81$ $P = 0.89$ $K = 5.89$ หรือเป็นสูตรปุ๋ยจะได้ $N - P - K$ ประมาณ 2 - 1 - 6

ผลการวิเคราะห์ปุ๋ยอินทรีย์จากเปลือกกล้วยของกรมส่งเสริมการเกษตร

ความชื้น	9.37 %
ความเป็นกรดค่อนข้างเป็นด่าง PH (1 : 5)	9.30 %
ความเค็มระดับปานกลาง EC	6.79 %
ไนโตรเจน	1.3 %
ฟอสฟอรัส	1.3 %
โปแตสเซียม	5.1 %
อินทรีย์วัตถุประมาณ	36.6 %
แสดงว่าขบวนการย่อยสลายแล้ว	C/N ratio 16

ต้นทุนการทำปุ๋ยหมัก

1. เปลือกกล้วย	100 กิโลกรัม	ราคา	100	บาท
2. ตะกอนอ่อน	200 กิโลกรัม	ราคา	20	บาท
3. สารไบโอเนค	1 ชุด	ราคา	100	บาท
4. ปุ๋ยเคมี	2 กิโลกรัม	ราคา	20	บาท
รวมต้นทุน	1,202 กิโลกรัม	ราคา	240	บาท
	1 กิโลกรัม	ราคา	0.20	บาท
ได้ปุ๋ยหมักแห้ง	250 กิโลกรัม	ราคา	1.50	บาท
เป็นเงิน	375 บาท	กำไร	135	บาท

เปลือกกล้วยแห้ง

ผลป้อนหมักจากเปลือกกล้วยตามสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

ใบงานที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เพื่อศึกษาการทำบุญหมักจากเปลือกกล้วย แล้วสรุป ขั้นตอนที่สำคัญ

กลุ่มที่ .....

- สมาชิก 1.....เลขที่.....
- 2.....เลขที่.....
- 3.....เลขที่.....
- 4.....เลขที่.....
- 5.....เลขที่.....

ขั้นตอนที่สำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

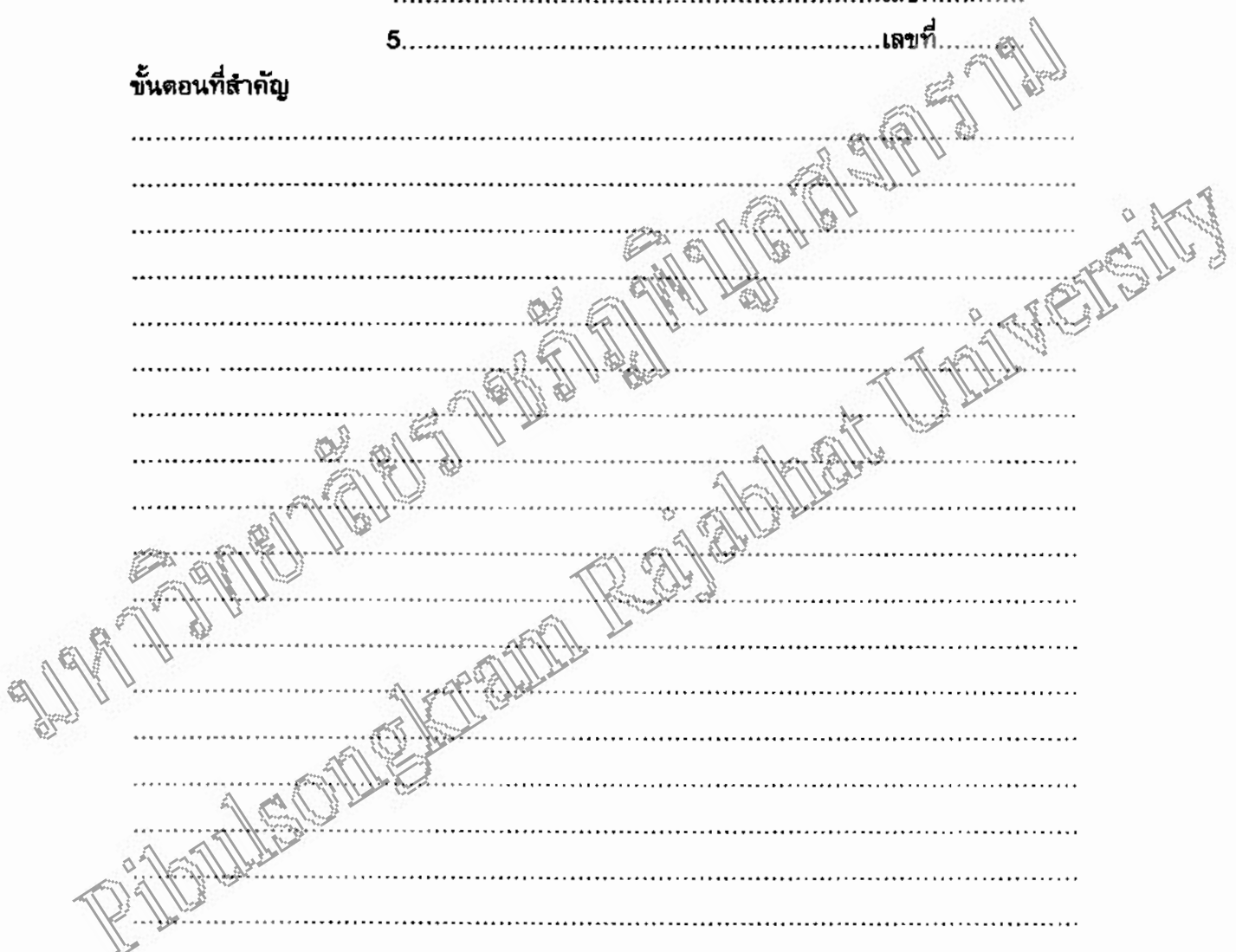
.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบก่อนเรียน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ข้อทดสอบ 20 ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทำ 20 นาที (รวม 20 คะแนน)

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับอักษร ก ข ค ง ที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้อง

<p>1. ลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นไปตามข้อใด</p> <p>ก. ข้อห้าม ค. ความเชื่อ ข. วิธีชีวิต ง. แนวปฏิบัติ</p> <p>2. ประเพณีไทยเกี่ยวข้องกับอะไร</p> <p>ก. ศาสนา ค. วิธีชีวิต ข. ความเชื่อ ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>3. ประเพณีไทยในแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. ไม่มีความแตกต่างกัน ข. แตกต่างกันในระยะเดียว ค. ไม่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ง. เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อ</p> <p>4. ประเพณีของอำเภอบางกระทุ่ม คือข้อใด</p> <p>ก. ประเพณีปักธงชัย ข. ประเพณีแข่งเรือบก ค. ประเพณีแห่ผีตาโขน ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>5. รำวง ยี่น เส เส เป็นนารละเล่นที่นิยมเล่นในเทศกาลใด</p> <p>ก. ตรุษจีน ข. ตรุษสงกรานต์ ค. เข้าพรรษา ง. วันลอยกระทง</p>	<p>6. สรรพคุณพืชสมุนไพรชนิดใดแก้ท้องเดินเหมือนกัน</p> <p>ก. ฟักตาย ขมิ้นชัน ข. หนุ่ดอกขาว กล้วยน้ำว่า ค. เสลดพังพอน ฟักตายโจร ง. มะระขี้นก กล้วยน้ำว่า</p> <p>7. สรรพคุณการรักษาโรคของขมิ้นชัน คือข้อใด</p> <p>ก. แก้โรคผิวหนังกลากเกลื้อน ข. แก้ท้องเสีย เบื่ออาหาร ค. แก้พิษสัตว์กัดต่อย ง. ขับลม ท้องอืด ท้องเฟ้อ</p> <p>8. ถ้านักเรียนเป็นกลากเกลื้อน จะใช้พืชสมุนไพรชนิดใดรักษา</p> <p>ก. ชุมเห็ดเทศ ข. มะระขี้นก ค. ตะไคร้ ง. หนุ่ดอกขาว</p> <p>9. สมุนไพรที่ใช้เป็นยาระบาย ควร</p> <p>ก. รับประทานบ่อยๆ ข. รับประทานเท่าที่จำเป็น ค. รับประทานตามความพอใจ ง. รับประทานเช้า - เย็นก่อนนอน</p> <p>10. ถ้านักเรียนถูกแมลงกัดต่อย แก้อาการแพ้ใช้สมุนไพรใดรักษา</p> <p>ก. ขมิ้นชัน ข. ชุมเห็ดเทศ ค. เสลดพังพอน ง. มะระขี้นก</p>
--	--

<p>11. การทำกล้วยตากต้องอาศัยข้อใดเป็นสิ่งสำคัญ</p> <p>ก. น้ำส้ม ข. เกล็ด</p> <p>ค. น้ำตาล ง. แสงแดด</p> <p>12. ข้อใดไม่ใช่ สาเหตุที่ทำให้กล้วยตากไม่สะอาด</p> <p>ก. เชื้อจุลินทรีย์</p> <p>ข. การตากแบบธรรมชาติ</p> <p>ค. การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ</p> <p>ง. การตากมีแมลงวันทองเกาะ</p> <p>13. สิ่งใดจำเป็นที่สุดในการถนอมอาหารประเภทกล้วยตาก</p> <p>ก. ความสวยงาม</p> <p>ข. ความอร่อย</p> <p>ค. ความสะอาด</p> <p>ง. ความสะดวก</p>	<p>16. ส่วนที่เหลือจากการทำกล้วยตาก เช่น เปลือกกล้วย เราย่นามาทำปุ๋ยชนิดชนิดใด</p> <p>ก. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก</p> <p>ข. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยเคมี</p> <p>ค. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก</p> <p>ง. ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยเคมี</p> <p>17. การกลับกองปุ๋ยหมัก เพื่อประโยชน์ใด</p> <p>ก. ทำให้วัสดุคูลูกเกล้าเข้ากันดี</p> <p>ข. ทำให้เพิ่มปริมาณปุ๋ยหมักมากขึ้น</p> <p>ค. ทำให้วัสดุที่หมักสลายตัวได้เร็วขึ้น</p> <p>ง. ทำให้สามารถเก็บรักษาปุ๋ยไว้ได้นาน</p> <p>18. ด้วงการไถช่วยทำให้เปลือกกล้วยย่อยสลายตัวได้เร็ว</p> <p>ก. จุลินทรีย์ ข. แสงแดด</p> <p>ค. น้ำ ง. อากาศ</p>
<p>14. เกล็ดพันธุ์ใดที่นิยมนำมาใช้ทำกล้วยตาก</p> <p>ก. เกล็ดไข่</p> <p>ข. เกล็ดคานี</p> <p>ค. เกล็ดน้ำว่า</p> <p>ง. เกล็ดแขก</p> <p>15. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการถนอมอาหาร</p> <p>ก. เก็บอาหารไว้กินได้นาน ๆ</p> <p>ข. มีอาหารสดใหม่ไว้กิน</p> <p>ค. เพิ่มพันธุ์รายได้</p> <p>ง. ได้อาหารหลายรูปแบบและน่ากินมากขึ้น</p>	<p>19. ประโยชน์ของปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยคือ</p> <p>ก. ทำให้ดินสมบูรณ์</p> <p>ข. ทำให้ดินร่วนซุย</p> <p>ค. ทำให้ลดความเป็นกรดและด่าง</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>20. การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยใช้เวลาการกักวันกลับปุ๋ย 1 ครั้ง</p> <p>ก. 10 วัน</p> <p>ข. 15 วัน</p> <p>ค. 40 วัน</p> <p>ง. 45 วัน</p>

เฉลย	1. ง.	5. ข.	9. ข.	13. ค.	17. ค.
	2. ง.	6. ก.	10. ค.	14. ค.	18. ก.
	3. ง.	7. ง.	11. ง.	15. ข.	19. ง.
	4. ข.	8. ก.	12. ค.	16. ก.	20. ก.

แบบทดสอบหลังเรียน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ข้อทดสอบ 20 ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทำ 20 นาที (รวม 20 คะแนน)

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทัพอักษร ก ข ค ง ที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้อง

<p>1. รำวง อิน เล เล เป็นการละเล่นที่นิยมเล่นในเทศกาลใด</p> <p>ก. ตรุษจีน</p> <p>ข. ตรุษสงกรานต์</p> <p>ค. เข้าพรรษา</p> <p>ง. วันลอยกระทง</p> <p>2. ประเพณีของอำเภอบางกระทุ่ม คือข้อใด</p> <p>ก. ประเพณีปักธงชัย</p> <p>ข. ประเพณีแข่งเรือบก</p> <p>ค. ประเพณีแห่ผีตาโขน</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>3. ลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นไปตามข้อใด</p> <p>ก. ข้อห้าม ค. ความเชื่อ</p> <p>ข. วิถีชีวิต ง. แนวปฏิบัติ</p> <p>4. ประเพณีไทยในแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. ไม่มีความแตกต่างกัน</p> <p>ข. แตกต่างกันในรายละเอียด</p> <p>ค. ไม่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น</p> <p>ง. เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อ</p> <p>5. ประเพณีไทยเกี่ยวข้องกับอะไร</p> <p>ก. ศาสนา ค. วิถีชีวิต</p> <p>ข. ความเชื่อ ง. ถูกทุกข้อ</p>	<p>6. สมุนไพรที่ใช้เป็นยาระบาย ควร</p> <p>ก. รับประทานบ่อยๆ</p> <p>ข. รับประทานเท่าที่จำเป็น</p> <p>ค. รับประทานตามความพอใจ</p> <p>ง. รับประทานเช้า - เย็น ก่อนนอน</p> <p>7. ถ้านักเรียนถูกแมลงกัดต่อย แก้อาการแพ้ใช้สมุนไพรใดรักษา</p> <p>ก. ขมิ้นชัน ข. ชุมเห็ดเทศ</p> <p>ค. เสลดพังพอน ง. มะระขี้นก</p> <p>8. สรรพคุณพืชสมุนไพรชนิดใดแก้ท้องเดินเหมือนกัน</p> <p>ก. ฟ้ายาลาย ขมิ้นชัน</p> <p>ข. หน้ำดดอกขาว กล้วยน้ำว่า</p> <p>ค. เสลดพังพอน ฟ้ายาลายใจ</p> <p>ง. มะระขี้นก กล้วยน้ำว่า</p> <p>9. ถ้านักเรียนเป็นกลากเกลื้อน จะใช้พืชสมุนไพรชนิดใดรักษา</p> <p>ก. ชุมเห็ดเทศ ข. มะระขี้นก</p> <p>ค. ตะไคร้ ง. หน้ำดดอกขาว</p> <p>10. สรรพคุณการรักษาโรคของขมิ้นชัน คือข้อใด</p> <p>ก. แก่โรคผิวหนังกลากเกลื้อน</p> <p>ข. แก่ท้องเสีย เบื่ออาหาร</p> <p>ค. แก่พิษสัตว์กัดต่อย</p> <p>ง. ขับลม ท้องอืด ท้องเฟ้อ</p>
---	--

<p>11. กล้วยพันธุ์ใดที่นิยมนำมาใช้ทำกล้วยตาก อำเภอบางกระทุ่ม</p> <p>ก. กล้วยไข่ ข. กล้วยตานี ค. กล้วยน้ำว่า ง. กล้วยแขก</p>	<p>16. ประโยชน์ของปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยคือ</p> <p>ก. ทำให้ดินสมบูรณ์ ข. ทำให้ดินร่วนซุย ค. ทำให้ลดความเป็นกรดและด่าง ง. ถูกทุกข้อ</p>
<p>12. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการถนอมอาหาร</p> <p>ก. เก็บอาหารไว้กินได้นาน ๆ ข. มีอาหารสดใหม่ไว้กิน ค. เพิ่มพูนรายได้ ง. ได้อาหารหลายรูปแบบ และน่ากินมากขึ้น</p>	<p>17. การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยใช้เวลา การที่วันกลับปุ๋ย 1 ครั้ง</p> <p>ก. 10 วัน ข. 15 วัน ค. 40 วัน ง. 45 วัน</p>
<p>13. การทำกล้วยตากต้องอาศัยข้อใดเป็น สิ่งสำคัญ</p> <p>ก. น้ำส้ม ข. เกลือ ค. น้ำตาล ง. แสงแดด</p>	<p>18. ส่วนที่เหลือจากการทำกล้วยตาก เช่น เปลือกกล้วย เรานำมาทำปุ๋ยชนิดชนิดใด</p> <p>ก. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ข. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยเคมี ค. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก ง. ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยเคมี</p>
<p>14 ข้อใดไม่ใช่ สาเหตุที่ทำให้กล้วยตาก ไม่สะอาด</p> <p>ก. เชื้อจุลินทรีย์ ข. การตากแบบธรรมชาติ ค. การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ ง. การตากมีแมลงวันทองเกาะ</p>	<p>19. การกลบกองปุ๋ยหมัก เพื่อประโยชน์ใด</p> <p>ก. ทำให้วัสดุคูลงเคล้าเข้ากันดี ข. ทำให้เพิ่มปริมาณปุ๋ยหมักมากขึ้น ค. ทำให้วัสดุที่หมักสลายตัวได้เร็วขึ้น ง. ทำให้สามารถเก็บรักษาปุ๋ยไว้ได้นาน</p>
<p>15. สิ่งใดจำเป็นที่สุดในกระบวนการถนอมอาหาร ประเภทกล้วยตาก</p> <p>ก. ความสวยงาม ข. ความอร่อย ค. ความสะอาด ง. ความสะดวก</p>	<p>20. ตัวการใดที่ช่วยให้เปลือกกล้วย ย่อยสลายตัวได้เร็ว</p> <p>ก. จุลินทรีย์ ข. แสงแดด ค. น้ำ ง. อากาศ</p>

เฉลย	1. ข.	5. ง.	9. ก.	13. ง.	17. ก.
	2. ข.	6. ข.	10. ง.	14. ค.	18. ก.
	3. ง.	7. ค.	11. ค.	15. ค.	19. ค.
	4. ง.	8. ก.	12. ข.	16. ง.	20. ก.

**แบบทดสอบระหว่างเรียนหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางกระทุ่ม
เพื่อวัดประสิทธิภาพของหลักสูตร**

คำชี้แจง : ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูก และ
กาเครื่องหมาย X หน้าข้อที่เห็นว่าผิด

สาขาวัฒนธรรมประเพณี

- ..... 1. ประเพณี หมายถึง แบบแผนหรือแนวปฏิบัติที่นิยมยึดถือประพฤติปฏิบัติสืบต่อกัน
เป็นเวลายาวนาน
- ..... 2. ประเพณีแต่ละท้องถิ่นไม่แตกต่างกันเพราะเป็นคนชาติเดียวกัน
- ..... 3. รำวงฮินแดน เป็นการรำของชาวเขานำมาแสดงในอำเภอบางกระทุ่ม
- ..... 4. การแข่งเรือยาวของชาวอำเภอบางกระทุ่ม นิยมใช้การแข่งขันแบบผีพาย 12 คน
และ 7 คน
- ..... 5. การแข่งเรือบกของชาวอำเภอบางกระทุ่มใช้เรือจริงแต่แข่งบนบก

สาขาแพทย์แผนไทย

- ..... 6. โรคกระเพาะอาหารรักษาโดยใช้เหง้าของกระชายมาหั่น แล้วยัดรับประทานก็ได้
- ..... 7. ชุมเห็ดเทศ ไม่ใช่ยาละลายได้โดยใช้ดอกมาต้มจิ้มน้ำพริก
- ..... 8. น้ำซวกะทำจากชุมเห็ดเทศ ควรรับประทานเข้มข้นมาก ๆ เพื่อรักษาอาการท้องเสีย
- ..... 9. การนำฟ้าทะลายโจรอย่างง่าย อาจใช้เมล็ดโรยที่ดินปลูกได้เลย
- ..... 10. การนำฟ้าทะลายโจรตากแดดก่อนนำมาปรุงยาสรรพคุณจะดียิ่งขึ้น

สาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม

- ..... 11. กล้วยตากของชาวอำเภอบางกระทุ่มนิยมใช้กล้วยน้ำว่าพันธุ่มะลิอ่อน
- ..... 12. การทำกล้วยตากแบบดั้งเดิมโดยใช้วิธีธรรมชาติ ช่วยขจัดปัญหาแมลงวันทองได้
- ..... 13. การแบนกล้วยควรใช้มือจุ่มน้ำเกลือก่อนแบน เพราะทำให้กล้วยสีสวย
- ..... 14. ตู้อบพลังแสงอาทิตย์ เป็นตู้อบที่ปรับปรุงเพื่อใช้แก้ปัญหาความสะอาดของกล้วยตาก
- ..... 15. การทำกล้วยตากนั้นการคลุมผ้าพลาสติก เพื่อเป็นการเก็บรักษาความร้อน

สาขาเกษตรกรรม

- ..... 16. ปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยของอำเภอบางกระทุ่ม แก้ปัญหาเปลือกกล้วยเหลือใช้
ให้เกิดประโยชน์
- ..... 17. ปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยมีส่วนผสมเปลือกกล้วย มูลสัตว์ หรือยูเรีย
- ..... 18. ก่อนใส่ปุ๋ยที่เป็นปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย ควรฉีดยาฆ่าหญ้าก่อน
- ..... 19. ถ้าไม่มีมูลสัตว์อาจใช้ยูเรียแทนได้เลยในส่วนผสมปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย
- ..... 20. ถ้าต้องการย่อยสลายเปลือกกล้วยเร็ว ควรใช้การลอกเปลือกกล้วยส่วนแข็งทิ้งก่อน

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้นประถมศึกษาปีที่.....
โรงเรียน.....อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

ทดสอบหลังเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

สรุปผล

ประเมินผล	ก่อนเรียน	หลังเรียน
คะแนนเต็ม	20	20
คะแนนที่ได้		

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนรายกลุ่ม
การเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรม ชื่อกลุ่ม	การวางแผนการทำงาน			การแบ่งงานและ ความรับผิดชอบ			การตั้งใจเก็บรวบรวมข้อมูล			ความมีระเบียบในการศึกษาดูงาน			การส่งผลงาน			คะแนนรวม 10
	0	1	2	0	1	2	0	1	2	0	1	2	0	1	2	
กลุ่มที่ 1																
1.																
2.																
3.																
4.																
กลุ่มที่ 2																
1.																
2.																
3.																
4.																

หมายเหตุ ให้ผู้ประเมินสังเกตพิจารณาคุณลักษณะพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
 ในแต่ละกลุ่ม โดยพิจารณาจากระดับคะแนนดังนี้

ระดับ 0 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานต้องปรับปรุง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับพอใช้

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับดี

สรุปผลการประเมิน

เกณฑ์การตัดสิน 5 – 10 คะแนน ผ่าน
 ต่ำกว่า 5 คะแนน ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

2. หลักสูตรฉบับทดลองใช้

หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ของผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น
จัดทำโดยผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนราษฎร์อุทิศ
อำเภอบางกระทุ่มจังหวัดพิษณุโลก

ศรัณยา บัวเปรม
เรียบเรียง

คำนำ
หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น
อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ในแผนงานที่ 3 ได้มีการศึกษาองค์ความรู้เดิมภูมิปัญญาไทย วัฒนธรรมพื้นบ้าน และวัฒนธรรมกลุ่มชนต่าง ๆ วางมาตรการให้ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องเชื่อมโยงรากเหง้าของวัฒนธรรมท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 กล่าวว่า จะพัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ และมาตรา 289 กำหนดให้คำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษาด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็ได้ให้ความสำคัญของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 "...ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล..." มาตรา 8 (2) "ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา" มาตรา 27 "...ให้สถานศึกษาจัดทำสาระของภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์..." และมาตรา 29 "ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน ฯลฯ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

อย่างไรก็ตามแม้จะกำหนดให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาไว้ในระบบการศึกษา แต่พบว่า การสอนวิชาส่วนใหญ่มักจะละเลยที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอดแทรกในรายวิชาที่สอน สาเหตุสำคัญมาจากเนื้อหาที่สอนมักเป็นหลักสูตรแบบสากลบางวิชาที่ยากที่จะสอดแทรกภูมิปัญญาเข้าไป เช่น รายวิชาภาษาต่างประเทศ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ บางรายวิชาที่น่าจะสอดแทรกได้มากที่สุดกลับละเลย เช่น รายวิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา

ในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้ใช้ในปี พ.ศ.2545กำหนดมาตรฐานของหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีมาตรฐานหนึ่งกำหนดให้ผู้เรียนเกิดรักถิ่น รักประเทศชาติและความเป็นไทยสืบสานมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและในแต่ละช่วงชั้นการเรียนรู้และ ทุกสาขาวิชากำหนดให้นักเรียนเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย คือ เกิดมีการยอมรับ (ป.1-3) มีการนำไปใช้ในการดำรงชีวิต (ป.4-6) เกิดการอนุรักษ์ (ม.1-3) เกิดการพัฒนา (ม.4-6)

ด้วยข้อกำหนดในหลักสูตรขั้นพื้นฐานดังกล่าว จึงเป็นปัญหาของโรงเรียน 3 ประการ ประการแรก คือ ครูผู้สอนยังไม่ชัดเจนในภูมิปัญญาท้องถิ่น และขาดวิธีการจะนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอดแทรกในการสอน ประการที่สอง คือ ทางโรงเรียนและครูยังไม่ทราบว่า จะนำเอาผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร มีผู้ทรงภูมิปัญญาในสาขาใดบ้าง และเป็นใครบ้าง ประการสุดท้าย คือ หากในเขตบริการของสถานศึกษาไม่มีผู้ทรงภูมิปัญญาในสาขาที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนจะเสาะแสวงหาจากที่ใด แต่แน่นอนที่สุดก็คือ ในอนาคตอันใกล้หลังจากหลักสูตรขั้นพื้นฐานประกาศใช้ในปีพ.ศ.2545 แล้วเป็นภาระของโรงเรียนที่จะต้องเป็นผู้จัดการหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนของคนเป็นส่วนใหญ่ และต้องสืบแสวงหาผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้วยเหตุผลความจำเป็นดังกล่าว คณะผู้จัดทำเห็นว่าควรมีการวางหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยผู้ทรงภูมิปัญญาของอำเภอบางกระทุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของอำเภอบางกระทุ่มต่อไป

คณะผู้จัดทำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางกระทุ่ม

1. หลักการของหลักสูตร

ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น หมายถึง คุณค่าสิ่งที่ดี และมีประโยชน์ของท้องถิ่นอันเกิดขึ้นจากกระบวนการคิด สังคม ปฏิบัติ ของบุคคลในท้องถิ่นชุมชนนั้น ๆ โดยที่หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นมีหลักการสำคัญดังนี้

1.1 เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องและสนองตอบความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและสนองตอบเจตนารมณ์หลักการข้อที่ 3 ของหลักสูตรแม่บทที่กล่าวว่า "เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการได้"

1.2 เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตระหนักยอมรับในสิ่งที่มีคุณค่า สิ่งที่ดีและสิ่งที่เป็นประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตนที่ดีในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนท้องถิ่น

1.3 เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้บุคคลที่เป็นผู้ หรือผู้นำทางความคิดของชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินการ

2. จุดหมายของหลักสูตร

2.1 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาศาสนาและประเพณี เรื่อง ประเพณีต่าง ๆ ของอำเภอบางกระทุ่ม

2.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาแพทย์แผนไทย เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาโรค

2.3 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาเกษตรกรรม เรื่อง ปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย

2.4 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เรื่อง การทำกล้วยตาก

3. เนื้อหาของหลักสูตร

1.1 ประเพณีต่าง ๆ ของอำเภอบางกระทุ่ม

1.2 พิษสมุนไพรรักษาโรค

1.3 การทำกล้วยตาก

1.4 ปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย

4. เวลาเรียน

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.1	สาขาศาสนาและประเพณี	6	คาบ	(120 นาที)
4.2	สาขาการแพทย์แผนไทย	6	คาบ	(120 นาที)
4.3	สาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม	3	คาบ	(60 นาที)
4.4	สาขาเกษตร	3	คาบ	(60 นาที)

5. แนวทางดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

5.1 จัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นผู้ควบคุมหลักสูตรสถานศึกษา พิจารณานำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับกลุ่มมวลประชากรทั้ง 5 กลุ่ม ในหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้ใช้ระยะเวลาจำนวนคาบเรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มมวลประชากรนั้นๆ

5.2 จัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

5.3 จัดการเรียนการสอนโดยนำบุคคลในชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมให้ความรู้กับผู้เรียน

5.4 จัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกจริยธรรมค่านิยมต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรให้กับผู้เรียน

5. วิธีการวัดประเมินผล

การวัดประเมินผลพิจารณาจาก

5.1 การวัดผลจากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติ (สภาพที่แท้จริง)

5.2 ใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

6. เครื่องมือในการวัดผลประเมินผล

6.1 แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

6.2 ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนการสอน

วิชา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ประเพณีของอำเภอบางกระทุ่ม ชั้น ป.6
เวลา 6 คาบ (120 นาที)

1. การกำหนดแนวคิด

☆ ประเพณีดั้งเดิม

2. วิเคราะห์แนวคิด โดยใช้วิธีระดมสมอง สู่แผนการเรียนรู้

3. เนื้อหา

ประเพณีของอำเภอบางกระทุ่ม

4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศาสนาและประเพณี
2. นักเรียนบอกถึงกีฬาพื้นบ้านได้
3. นักเรียนเล่าประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับประเพณีในท้องถิ่นได้

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ ครูทักทายนักเรียน และให้นักเรียนทำกิจกรรมอุ่นเครื่อง โดยการเล่นเกมเดินสวนสนาม (วงเล็ก นักเรียนเดินสวนกันแต่ห้ามถูกตัวกัน โดยใช้วิธีนับ 1 – 10) แล้วกลับเข้าที่เดิม

ขั้นสอน นักเรียนทำแบบทดสอบ 10 ข้อเรื่อง ประเพณีไทย และแบบทดสอบก่อนเรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับประเพณีอำเภอบางกระทุ่ม

- 5.1 ครูสนทนาซักถาม โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนพบเห็นประเพณีที่อยู่ในอำเภอบางกระทุ่มว่ามีอะไรบ้าง และนักเรียนเคยเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง และยกตัวอย่างประเพณีใดมาคนละ 1 ประเพณี
- 5.2 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 5 คน โดยครูให้หัวข้อ ศึกษาว่า “ ประเพณีในหมู่บ้านของเรา ”
- 5.3 ครูแจกสี กระดาษ ให้นักเรียนช่วยกันคิด ช่วยกันสร้างชิ้นงาน เกี่ยวกับประเพณีในหมู่บ้านของเรา วาดภาพจากประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบมา
- 5.4 ให้นักเรียนออกมาบรรยายภาพที่นักเรียนวาด เกี่ยวกับประเพณีในหมู่บ้านของเรา โดยการให้เพื่อนต่างกลุ่มเป็นผู้ให้คะแนน
- 5.5 นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบ 1 และซักถามผู้ทรงภูมิปัญญา สาขาศาสนาและประเพณี

ขั้นสรุป

นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันจัดทำใบงาน ประเพณี ตามใบงานที่ 1 แล้วเปรียบเทียบผลงาน เกี่ยวกับใบงาน เรื่อง ประเพณีในหมู่บ้าน

6. สื่อการเรียนการสอน

- 6.1 กระดาษวาดเขียน
- 6.2 สีไม้ ดินสอ สีเทียน
- 6.3 ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 6.4 เอกสารอ่านประกอบ 1

แผนการจัดการเรียนการสอน

วิชา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง พืชสมุนไพรรักษาโรค

ชั้น ป.6

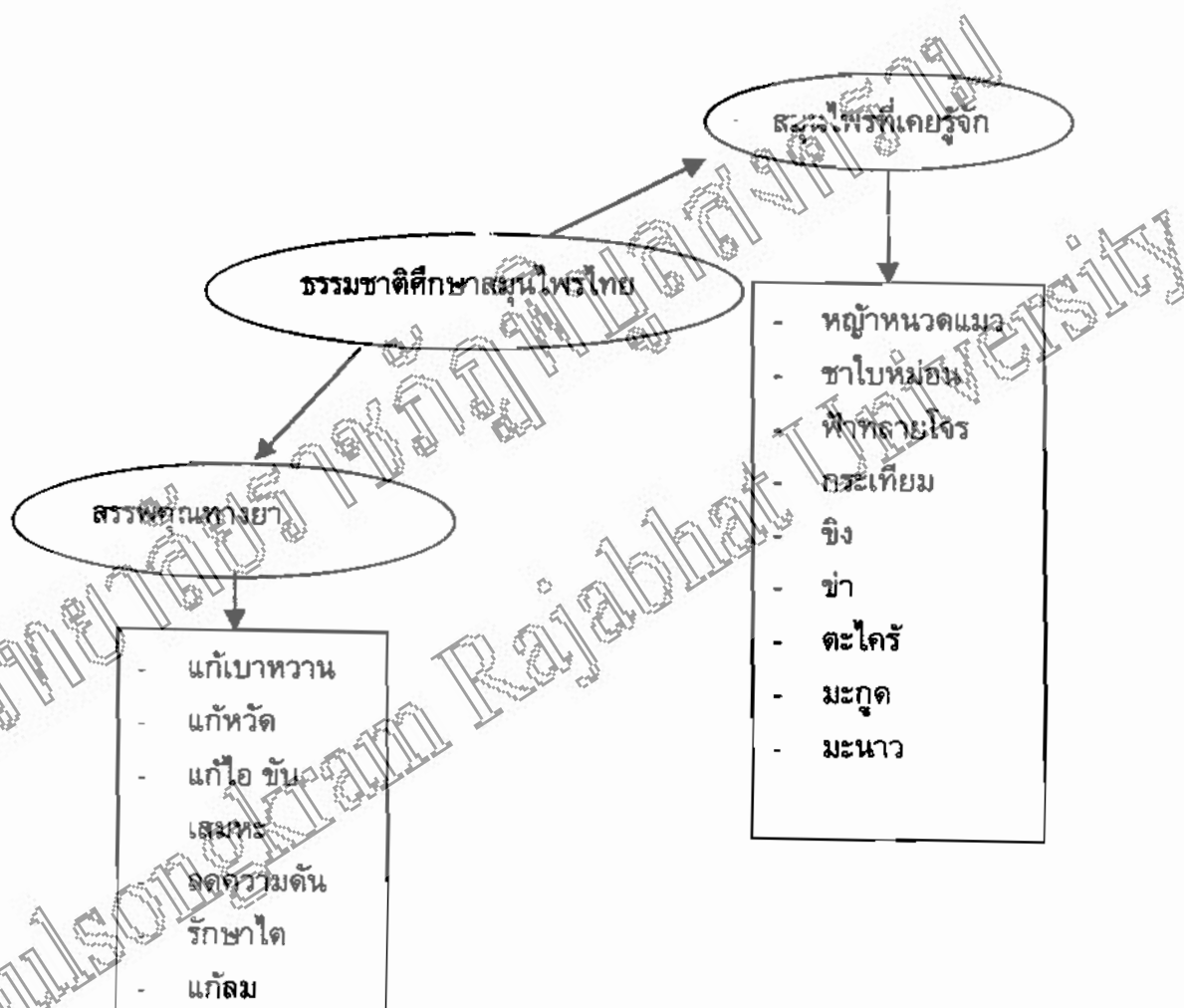
เวลา 6 คาบ (120 นาที)

1. การกำหนดแนวคิด

☆ ธรรมชาติศึกษา

☆ สมุนไพรไทย

2. วิเคราะห์แนวคิด โดยวิธีระดมสมอง จัดทำแผนการเรียนรู้

3. เนื้อหา

พืชสมุนไพรรักษาโรค

4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- 4.1 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่อง สมุนไพรในท้องถิ่น
- 4.2 นักเรียนบอกชื่อสมุนไพร ที่เคี้ยวจุก ได้อย่างน้อย 5 ชนิด
- 4.3 นักเรียนรู้จักสรรพคุณทางยาของพืชสมุนไพรได้

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

- ครูทักทายสวัสดิ์นักเรียนในชั้นเรียน อุ่นเครื่องในการเล่นเกม แบ่งกลุ่ม
- ครูนำบัตรคำเสียงสัตว์ เขียนลงในบัตร 4 ชนิด เสียงนก เสียงเปิด เสียงไก่ เสียงลิง
- ให้นักเรียนหลับตาหยิบบัตรจนครบแล้วออกเสียงเรียกหากัน กลุ่มใด ครบ 5 คนให้นั่งลง
- ทำแบบทดสอบ ก่อนเรียน

ขั้นสอน

- ครูสนทนาซักถาม เกี่ยวกับสมุนไพรมันที่บ้านที่นักเรียนเคยรู้จักโดยครูระดมสมองให้นักเรียนรู้จักคิด เกี่ยวกับพืชสมุนไพร และบอกครูทีละคน คนละ 1 ชื่อ
- ครูนำนักเรียนไปดูพืชสมุนไพรของจริงที่บ้านผู้ทรงภูมิปัญญา
- นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่องพืชสมุนไพรรักษาโรค โดย ซักถามผู้ทรงภูมิปัญญา
- นักเรียนอ่านเพิ่มเติมจากหนังสืออ่านประกอบ 2

ขั้นสรุป

- ทดสอบหลังเรียน
- ทำใบงาน 2

6. สื่อการเรียนการสอน

- แหล่งการเรียนรู้ แหล่งภูมิปัญญาสมุนไพร
- หนังสืออ่านประกอบ 2 เรื่องพืชสมุนไพรรักษาโรค

7. วัดผลประเมินผล

7.1 สังเกตพฤติกรรมนักเรียน

- ความสนใจ
- ความตั้งใจ

7.2 การทำงานเป็นกลุ่ม

- ความร่วมมือ
- ความสามัคคี

7.3 ตรวจผลงาน

7.4 แบบทดสอบก่อน- หลังเรียน

8. เครื่องมือวัดผลประเมินผล

8.1 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม

8.2 แบบบันทึกการปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม

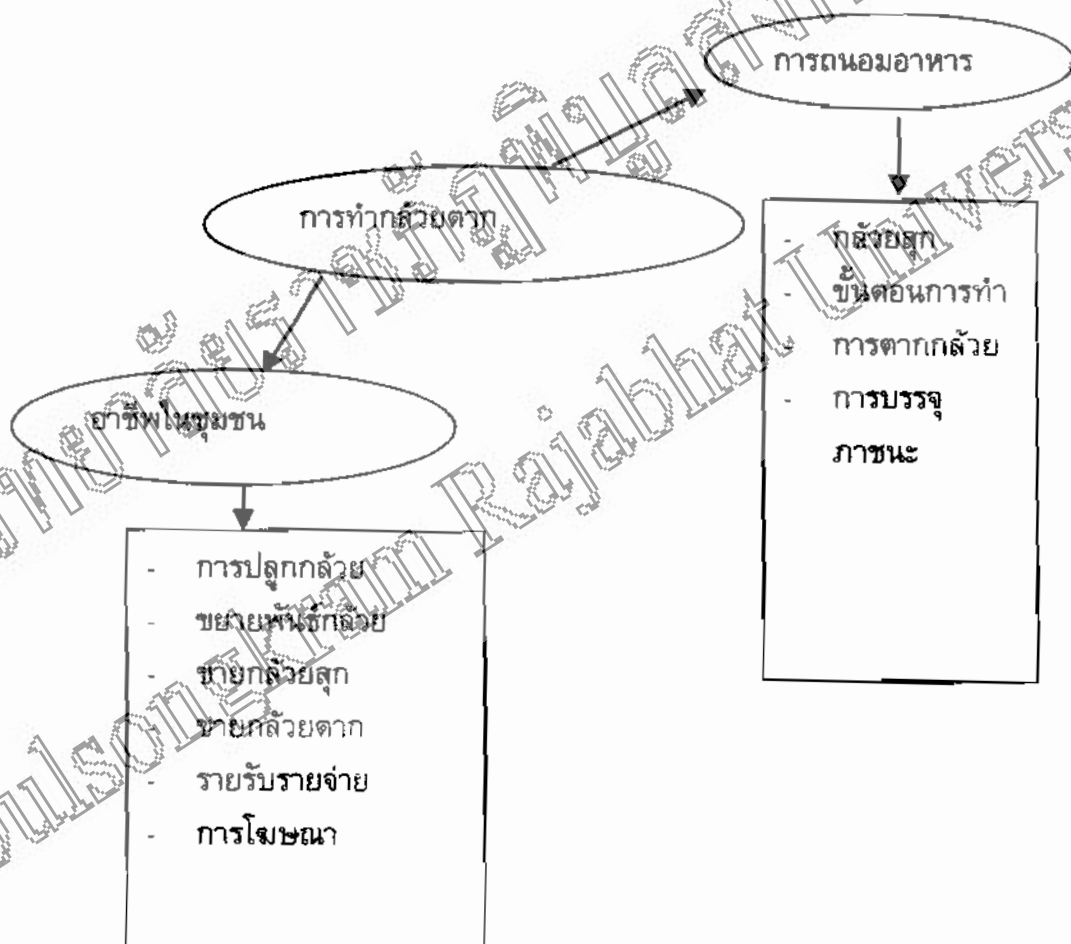
แผนการจัดการเรียนการสอน

วิชา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง การทำกล้วยตาก ชั้น ป.6
เวลา 3 คาบ (60 นาที)

1. การกำหนดแนวคิด

☆ อาชีพเศรษฐกิจของภูมิปัญญาไทย

2. วิเคราะห์แนวคิด โดยวิธีระดมสมอง จัดทำแผนการเรียนรู้

3. เนื้อหา
  - อาชีพในชุมชน การทำกล้วยตาก
4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
  - 4.1 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องกล้วยน้ำว้า
  - 4.2 นักเรียนมีทักษะการนำความรู้ ในเรื่อง การนำกล้วยมาทำกล้วยตาก
  - 4.3 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในการทำงานอาชีพกล้วยตาก
5. กิจกรรมการเรียนการสอน
  - 5.1 ครูทักทายนักเรียน ชักถาม การถนอมอาหารจากกล้วย
  - 5.2 นักเรียนศึกษาเรื่องอ่านประกอบ 3 การทำกล้วยตาก
  - 5.3 นักเรียนแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมการทำกล้วยตาก โดยผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นแนะนำ
  - 5.4 นักเรียนประเมินตนเอง จากผลงาน
6. สื่อการเรียนการสอน
  - 6.1 กล้วยสุก พร้อมอุปกรณ์การหั่น เช่น มีด ที่ตากกล้วย
  - 6.2 หนังสืออ่านประกอบ 3 เล่ม
7. วัดผลประเมินผล
  - 7.1 ผลงาน กล้วยตาก
  - 7.2 ผลการทดสอบ
8. เครื่องมือวัดผลประเมินผล
  - 8.1 แบบสังเกตการทำงานเป็นกลุ่ม
  - 8.2 แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน

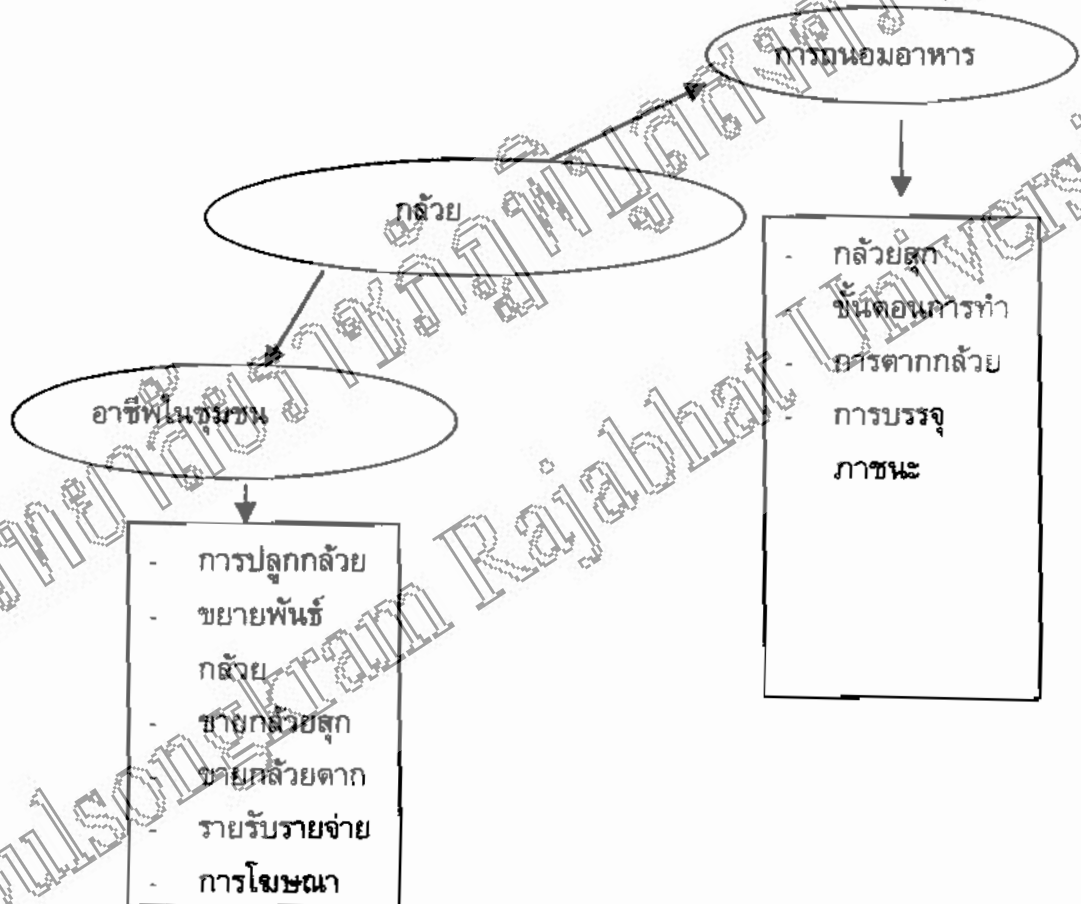
แผนการจัดการเรียนการสอน

วิชา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย ชั้น ป.6
เวลา 3 คาบ (60 นาที)

1. การกำหนดแนวคิด

☆ อาชีพเศรษฐกิจของภูมิปัญญาไทย

2. วิเคราะห์แนวคิด โดยวิธีระดมสมอง จัดทำแผนการเรียนรู้

3. เนื้อหา
อาชีพในชุมชน การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย
4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
  - 4.1 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องการทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย
  - 4.2 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในการทำงานอาชีพกล้วยตาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน
  - 5.1 ครูทักทายนักเรียน ชักถาม การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย
  - 5.2 นักเรียนศึกษาเรื่องอ่านประกอบ 4 การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย
  - 5.3 นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาการทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย โดยผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. สื่อการเรียนรู้การสอน
  - 6.1 หนังสืออ่านประกอบ 4
  - 6.2 ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย
7. วัดผลประเมินผล
  - 7.1 ผลการทดสอบ
8. เครื่องมือวัดผลประเมินผล
  - 8.1 แบบทดสอบก่อน - หลังเรียน

แผนการจัดการเรียนการสอน

เวลาเรียน	เนื้อหา	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดผล ประเมินผล
6 คาบ (120 นาที)	1.ประเพณี ของชาว อำเภอบาง กระทุ่ม	1.นักเรียน สามารถ บอกถึง ประเพณี ของชาว อำเภอ บางกระทุ่ม ได้	1.ทดสอบก่อนเรียน 2.ครูและนักเรียน ร่วมกันสนทนา เกี่ยวกับประเพณี ของชาวอำเภอบาง กระทุ่ม 3. นักเรียน ศึกษาเรื่อง อ่านประกอบ 1 4. นักเรียนทำ กิจกรรมในใบงาน ที่ 1 5. นักเรียนทำแบบ ทดสอบหลังเรียน	1.เรื่องอ่าน ประกอบ 1	1.สังเกตการ สนทนา 2.สังเกตการ จดบันทึก 3.ตรวจผลงาน 4.แบบทดสอบ ก่อน-หลัง เรียน

เวลาเรียน	เนื้อหา	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดผล ประเมินผล
6 คาบ (120 นาที)	2.พืช สมุนไพร รักษาโรค	2.นักเรียน สามารถ บอก สรรพคุณ และ วิธีการใช้ สมุนไพร รักษาโรค ได้อย่างน้อย 5 ชนิด	1. ทดสอบก่อนเรียน 2. นักเรียน ศึกษาเรื่อง อ่านประกอบ 2 3.เชิญวิทยากร ให้ความรู้ 4.นำนักเรียน ศึกษาของ จริงพืชสมุน ไพรโดยมี วิทยากร ภูมิปัญญา ท้องถิ่น แนะนำ นักเรียนปฏิบัติ ใบงานที่ 2 5.นักเรียนสรุป สรรพคุณพืช สมุนไพร 6.ทดสอบหลังเรียน	1.เรื่องอ่าน ประกอบ 2 2.วิทยากร ท้องถิ่น 3. ใบงานที่ 2	1.สังเกตการ สนทนา 2.สังเกตการ จดบันทึก 3.ตรวจผลงาน 4.แบบทดสอบ ก่อน-หลัง เรียน

เวลาเรียน	เนื้อหา	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม กรรม	การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดผล ประเมินผล
3 คาบ (60 นาที)	3.การศึกษา อาชีพการ ทำกล้วย ตาก -วิธีการทำ กล้วยตาก	3.นักเรียน อธิบาย รายละเอียด วิธีการทำ กล้วยตาก ได้ 4.นักเรียน ตระหนัก และเห็น ความ สำคัญ ของอาชีพ การทำ กล้วยตาก ในเรื่อง รายได้ และการ ถนอม อาหาร	1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ครุสนทนาอาชีพ ในอำเภอ บางกระทุ่ม 3. นักเรียนสามารถ ทำกล้วยตากตาม ขั้นตอนที่กำหนด 4. นักเรียนสรุป ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค 5. ทดสอบหลังเรียน	1.เรื่องอ่าน ประกอบ 3 2. ผู้ทรงภูมิ ปัญญา ท้องถิ่น 3. ใบงานที่ 3 4. กล้วย	1.สังเกตการ สนทนา 2.ตรวจผล งานที่ ปฏิบัติจริง 3.แบบทดสอบ ก่อน-หลัง เรียน

เวลาเรียน	เนื้อหา	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดผล ประเมินผล
3 คาบ (60 นาที)	4.ปุ๋ยหมัก จากเปลือก กล้วย	5.นักเรียน สามารถ นำส่วน เหลือจาก เปลือก กล้วยมา ทำปุ๋ยได้	1. ทดสอบก่อนเรียน 2. นักเรียน ศึกษาเรื่อง อ่านประกอบ 2 3. เชิญวิทยากร ให้ความรู้ 4. นำนักเรียน ศึกษาของ จริง 5. นักเรียนสรุป ขั้นตอนการทำปุ๋ย 6. ทดสอบหลังเรียน	1.เรื่องอ่าน ประกอบ 4 2.วิทยากร ท้องถิ่น 3. ใบงานที่ 4	1.สังเกตการ สนทนา 2.สังเกตการ จัดบันทึก 3.แบบทดสอบ ก่อน-หลัง เรียน

หนังสืออ่านประกอบสำหรับผู้เรียน

เรื่อง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

จาก ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น

	
<p>สาขาศาสนาและประเพณี นายบุญเกิด ภูมิผล</p>	<p>สาขาแพทย์แผนไทย นายสมบัติ เปรมกาศ</p>
	
<p>สาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม นางละเอียด สิงห์ลักษณ์</p>	<p>สาขาเกษตรกรรม นายถนอม ตันพิศมัย</p>

ศวันยา บัวเปรม
เรียบเรียง

เรื่องอ่านประกอบ 1
ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม
สาขาวัฒนธรรมและประเพณี

1. ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ให้ความรู้

นายบุญเกิด ภูมิผล

ประวัติ

นายบุญเกิด ภูมิผล เกิดเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2478 อายุ 67 ปี
 สถานที่เกิด บ้านเลขที่ 52 / 1 หมู่ 5 ตำบลบ้านไร่ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
 บิดาชื่อ นายย้อย ภูมิผล มารดาชื่อ นางลำไย ภูมิผล มีพี่น้อง 5 คน

ที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 52 / 1 หมู่ 5 ตำบลบ้านไร่ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

การศึกษา

ปศ. จากวิทยาลัยครูพิษณุโลกสงครามพิษณุโลก

ความรู้ความสามารถที่ปรากฏเด่นชัดเป็นพิเศษ

วิทยาการเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน รำวง ฮิน เล เล

ผลงานดีเด่นที่ได้รับการยกย่อง

ข้าราชการปานาญ ของโรงเรียนวัดใหม่ราษฎร์ทรงธรรม ที่นำรำวง ฮิน เล เล
 แสดงในงานของโรงเรียน

2. ประเพณีของอำเภอบางกระทุ่ม

ประเพณี หมายถึง แบบแผนหรือแนวปฏิบัติที่นิยมยึดถือประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันเป็นเวลานาน

ประเพณีไทยมีมาตั้งแต่อดีต มีการปลูกฝังถ่ายทอดและปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีไทยจะเกี่ยวข้องกับศาสนา ความเชื่อ ศีลธรรมจรรยา ชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนระเบียบต่าง ๆ ที่ควรปฏิบัติ

ในแต่ละท้องถิ่นของไทย จะมีความแตกต่างกันในด้านสภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศและอาชีพ จึงทำให้ประเพณีของแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันทั้งในรายละเอียดหรือแบบแผนการประพฤติปฏิบัติ สำหรับอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก มีวัฒนธรรมประเพณีคล้าย ๆ กันในอำเภอเมือง พิษณุโลก คือ

2.1 ประเพณีสงฆ์หน้าพระรัตนดำหัวผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์

ประเพณีสงกรานต์ (วันผู้สูงอายุ) ตรงกับวันที่ 13 เมษายนของทุกปี สำหรับชาวอำเภอบางกระทุ่ม วันสงกรานต์ในตอนเช้าก็จะทำบุญตักบาตรที่วัด และจะมีการสงฆ์หน้าพระและรดน้ำผู้ใหญ่ที่เป็นที่เคารพของหมู่บ้านเพื่อแสดงความเคารพและขอพร เมื่อทำพิธีต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้วจึงมีการเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานกันในวันนั้น เมื่อค่ำลงจะมีการเล่นเพื่อความครึกครื้นตามหมู่บ้าน การเล่นพื้นบ้าน ชนิดหนึ่งเรียกว่า "รำวงฮินเลเล" ถือเป็นการเล่นพื้นบ้านที่มีในประเพณีวันตรุษสงกรานต์ประเพณีพื้นบ้านมีลักษณะคล้ายรำวง เครื่องดนตรี มีกลองรำมะนา ฉิ่ง ฉาบ ตี ประกอบการร้องเพลงแก่กันระหว่างพ่อเพลงกับแม่เพลง ส่วนหนุ่ม ๆ สาว ๆ ก็จะเดินร่าเริงเป็นคู่ ๆ เป็นวงกลม จังหวะการรำนั้นค่อนข้างช้า แต่อ่อนช้อยงดงาม

ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่วันสงกรานต์

รำวงฮินเลเล

2.2 ประเพณีแข่งเรือยาว

สมัยก่อนนั้น การคมนาคม ไม่สะดวกเหมือนปัจจุบัน จะไปไหนจะต้องอาศัยทางเรือเป็นพาหนะอย่างเดียว ครั้นเมื่อถึงฤดูทอดกฐิน ตามวัดต่างๆ ก็จะต้องใช้เรือเพื่อเดินทางไปตามวัดนั้นๆ เมื่อเสร็จจากงานบุญแล้ว จึงเกิดมีการทำประลองการแข่งเรือกัน โดยมีรางวัลคือ น้ำมันก๊าด 1 ปี๊บ และผ้าไตร 1 ชุด เป็นเดิมพัน ถ้าเรือของวัดไหนชนะ ก็ให้เอารางวัลนั้นถวายให้แก่วัดนั้น จนต่อมากลายมาเป็นประเพณีต่อๆ กันมา

ปัจจุบันนี้ เมื่อการคมนาคมสะดวกขึ้นประเพณีการแข่งเรือยาว ที่แม่น้ำน่านจึงเล็กลง แต่ทางคณะกรรมการวัดเห็นว่าเป็นประเพณีที่ควรจะรักษาไว้ จึงได้มีการจัดการแข่งขันเรือขึ้นที่คลองชลประทาน แต่เป็นการแข่งขันเรือพายประเภทฝีพาย 12 คน และ 7 คน ซึ่งประเพณีการแข่งขั้้นเรือนี้จะมีในวันสารทไทยของทุกๆ ปี

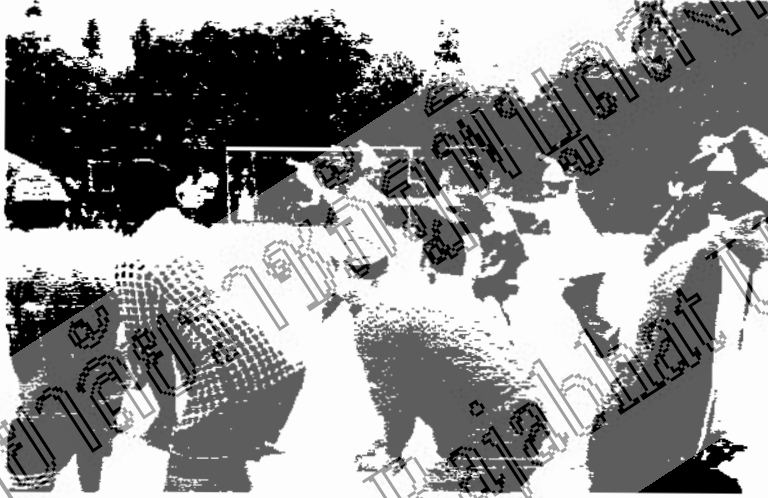

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat University

2.3 ประเพณีการแข่งขันเรือบก

ประเพณีการแข่งขันเรือบกเป็นการแข่งขันที่จัดให้มีขึ้นเป็นประจำทุกปี จัดมาประมาณ 30 ปี แล้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก การแข่งขันเรือนั้น แต่มาระยะหลังสภาพคลอง ลำคลองไม่อำนวยจึงมีการจัดการแข่งขันเรือบกขึ้นแทน โดยใช้ลำไม้ไผ่และวิ่งไปพร้อมกันในลู่วิ่งที่จัดไว้ระยะทาง 200 เมตร โดยใช้ผู้แข่งขันลำละ 9 คน โดยใช้ไม้ไผ่ยาว 8 เมตร สภาพลู่วิ่งเป็นโคลน การปล่อยเรือปล่อยทีละ 2 ลำ การนับผล แพ้ ชนะถือเอาจำนวนเที่ยวที่วิ่งชนะ 2 เที่ยว ในกำหนด 3 เที่ยว เช่นเดียวกับการแข่งเรือยาว ความสนุกสนานของการแข่งขันเรือบก อยู่ที่ผู้แข่งขันจะต้องวิ่งในทางวิ่ง ที่มีสภาพลำบาก แก่การวิ่ง และจะต้องวิ่งโดยพร้อมเพรียงกัน หากผู้หนึ่งผู้ใดไม่พร้อมกันแล้วก็จะไม่สามารถนำเรือ เข้าสู่หลักชัยได้

นอกจากนี้ภายในงานยังมีกิจกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคีของประชาชนโดยจะร่วมกันจัดหาอุปกรณ์เพื่อทอดข้าวเม่าจำหน่ายแก่ผู้มาร่วมงาน

เรื่องอ่านประกอบ 2
ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม
สาขาแพทย์แผนไทย

1. งานการแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

การแพทย์แผนไทยเป็นมรดกที่มีค่าของคนไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ การรักษาโรคด้วยการแพทย์แผนไทยประกอบด้วยการใช้สมุนไพร การอบไอน้ำ การนวด การประคบด้วยสมุนไพร

งานสวนสมุนไพร ปลูกเป็นสวนสมุนไพรสาธิต ในพื้นที่ 6 ไร่เศษ เพื่อเผยแพร่ให้กับประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่สนใจจักพืชสมุนไพร รวบรวมผักพื้นบ้านที่มีคุณค่าและเป็นแหล่งศึกษาดูงานโดยมีฝ่ายบริหารงานทั่วไปเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีแพทย์หญิงดวงรัตน์ เขียวชาญวิทย์ เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาล

ในอนาคตถ้าสถานบริการของรัฐและเอกชนช่วยกันใช้ยาสมุนไพร ในการรักษาโรคเพิ่มขึ้นจนสามารถทดแทนยาแผนปัจจุบันในหลายโรคจะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถพึ่งตนเอง ลดดุลการซื้อยาจากต่างประเทศ และประชาชนยังมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการปลูกพืชสมุนไพร และทำเป็นอาชีพหลักได้ในอนาคตช่วยประเทศชาติ ประหยัดงบประมาณเป็นทางเลือกหนึ่งของประชาชน เพิ่มรายได้ รักษาสุขภาพแวดล้อมด้วยการปลูกพืชสมุนไพร

2. ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ให้ความรู้

นายสมบัติ เปรมภาศ

นายสมบัติ เปรมภาศ อายุ 53 ปี อยู่บ้านเลขที่ 31 หมู่ 9 ตำบลบ้านไร่ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งแต่เดิมได้ประกอบอาชีพทำนา ในปัจจุบันนายสมบัติ ได้หันมาปลูกสมุนไพรเพื่อเป็นรายได้เสริม ให้แก่ครอบครัวอย่างเป็นล่ำเป็นสัน ในปีหนึ่งๆ จะมีรายได้เสริม ให้แก่ครอบครัวอย่างเป็นล่ำเป็นสัน ในปีหนึ่งๆจะมีรายได้จากการปลูกพืชสมุนไพร ประมาณปีละ 70,000 – 80,000 บาท ซึ่งเป็นรายได้ที่ดีมาก สำหรับตลาดที่รับซื้อ คือ โรงพยาบาลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลกและ โรงพยาบาลภูมิเวช จังหวัดปทุมธานีซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ผลิตยาสมุนไพรออกจำหน่ายให้แก่ประชาชน และได้รับความนิยมนำมาใช้มาก ในการดำเนินการ ทางโรงพยาบาลได้ตั้งกลุ่มผู้ปลูกสมุนไพรขึ้น โดยกำหนดชนิดของสมุนไพรขึ้น ให้แต่ละกลุ่มปลูกพืชสมุนไพรเพื่อที่จะให้ผลผลิตที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน โดยนายสมบัติ ได้รับการอนุญาตให้ปลูกพืชสมุนไพรจำหน่ายต่อไปนี้คือ ขมิ้นชัน พืชทะเลาะโจร เพชรสังฆาต มะระขี้นก แคนนายสมบัติก็ปลูกสมุนไพรชนิดอื่น ๆ เพิ่มเพื่อเป็นการทดลองศึกษา เช่น กัญชาน้ำวัว ขุมเห็ดเทศ หนุ่ยดอกขาว ตะไคร้ เสลดพังพอน ตั้วเมียม

3. พืชสมุนไพรสำคัญที่รักษาโรคเบื้องต้น

พืชสมุนไพรชนิดนี้ เป็นพืชสมุนไพรที่สามารถช่วยรักษาความเจ็บไข้เบื้องต้น หรือโรคภัยที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ง่ายกับบุคคล พืชสมุนไพรดังกล่าว ได้แก่

ขมิ้นชัน

1. ขมิ้นชัน หรือที่เรียกทั่วไปว่า ขมิ้น รสและสรรพคุณ รดฝาด กลิ่นหอม แก้ท้องอืดเพื่อขับลมและแก้ท้องร่วง รักษาแผลในกระเพาะ และลำไส้มีสรรพคุณแก้โรคผิวหนังผื่นคัน วิธีใช้ จะใช้เหง้าสดมาประกอบอาหารรับประทาน หรือนำมาผ่านตากแห้งบดให้เป็นผงใช้ทาโรยแผล และบริเวณผื่นคันตามผิวหนัง

วิธีใช้

โรคกระเพาะอาหาร : นำเหง้าแก่สดมาล้างให้สะอาดไม่ต้องปอกเปลือกหั่นเป็นชิ้นบางๆ ตากแดด 1 - 2 วัน บดให้ละเอียดปั้นเป็นลูกกลอน รับประทานหลังอาหาร

การตากขมิ้น : ไม่ควรตากให้แห้งจนเกินไป จะทำให้สูญเสียน้ำมันหอมระเหย ด้วยยาเส้นจะคุณภาพได้

ข้อควรระวัง

บางคนอาจแพ้มีอาการคลื่นไส้ ท้องเสีย ปวดหัว นอนไม่หลับ ผิวหนังอักเสบ เป็นต้น ควรหยุดใช้

ชุมเห็ดเทศ

2. ชุมเห็ดเทศ หรือชุมเห็ดใหญ่ มีสรรพคุณแก้โรคผิวหนัง กลากเกลื้อน และแก้ท้องผูก วิธีใช้ในกรณีนำมาใช้รักษา กลากเกลื้อน จะนำใบมาตำให้ละเอียดแล้วทาบริเวณผิวหนังที่เป็นโรค ถ้าต้องการนำมาใช้แก้ท้องผูกจะนำดอกและใบมาต้มเป็นน้ำดื่ม

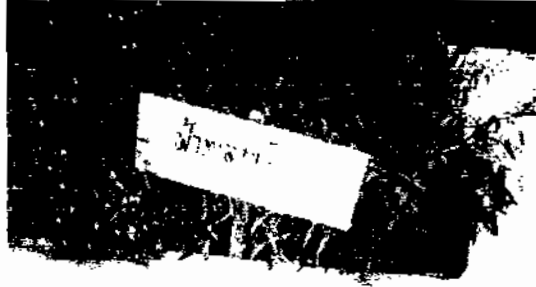
วิธีใช้

กลากเกลื้อน ใช้ 3-4 ใบย่อย ขยี้ให้น้ำออกมา เดิมเกลื้อนเล็กน้อยใช้ผิวไม้ไผ่ที่สะอาดชุบบริเวณที่เป็นบางๆ แล้วขยี้ทาใบชุมเห็ดเทศที่ผสมเกลือ วันละ 2-3 ครั้ง จนกว่าจะจางหายหรือตกผลสมกับกระเทียม ปูนแดงเล็กน้อยแล้วทาบริเวณที่เป็น

ช่วยระบาย : ช่อดอกต้มจมน้ำพริก หรือใช้ส่วนของใบประมาณ 12 ใบ นำไปต้มน้ำหรือคั่วให้เหลืองต้มกับน้ำ 1 ถ้วย เดิมเกลื้อนเล็กน้อย หรือนำใบแห้งมาบดเป็นผงบรรจุถุงชา ดื่มก่อนนอน

ข้อควรระวัง

ไม่ควรรับประทาน และความเข้มข้นมากเกินไปจะทำให้ถ่ายท้อง และควรใช้เป็นครั้งคราว หากใช้เป็นประจำจะทำให้ลำไส้เคยชิน และไม่สามารถขับถ่ายได้เอง

ฟ้าทลายโจร

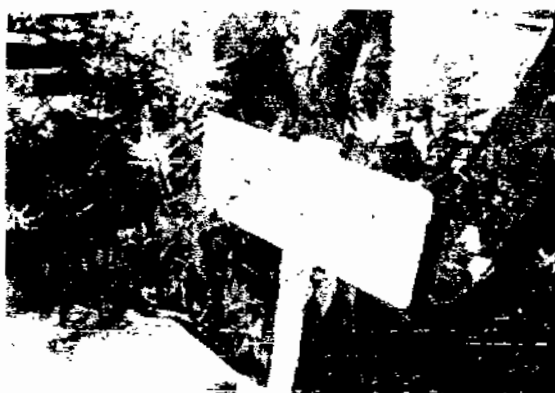
3. ฟ้าทลายโจร เป็นพืชสมุนไพรที่รู้จักกันดี ลักษณะเป็นพืชล้มลุกสูงประมาณ 1 – 2 ตอ ใบจะมีสีเขียวเข้ม ออกฝักลักษณะจะคล้ายกับต้อยติ่งจะมีเมล็ดข้างในสีน้ำตาลอ่อนจำนวนมาก

การปลูกฟ้าทลายโจรปลูกได้ง่าย นำเมล็ดโรยลงบนดินที่เตรียมไว้ไม่ต้องมากนัก แล้วรดน้ำให้ชุ่ม แต่ในการปลูกนั้นมักจะปลูกเป็นแถว การดูแลรักษานั้นต้องคอยรดน้ำให้ชุ่มอยู่เสมอๆ เมื่อเจริญเติบโตเต็มที่แล้วประมาณ 4 – 5 เดือนก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้แล้ว

สรรพคุณใช้รักษาอาการท้องเดิน และอาการเจ็บคอ รสมขมิ้นใช้จะเหนียวมาต้มเพื่อเอาน้ำดื่ม แต่จะได้ยาที่มีรสขมมาก ดังนั้น ในกรณีที่ต้องการเก็บรักษาไว้ใช้นาน ๆ ไม่ต้องการใช้สด ๆ ก็จะนำใบมาผึ่งแดดให้แห้งบดละเอียดคลุกเคล้ากับน้ำผึ้ง ทำเป็นยาลูกกลอนไว้กิน

วิธีใช้

ล้างทำความสะอาดผึ่งลมให้แห้ง(ห้ามตากแดด) บดเป็นผงให้ละเอียด บินกับน้ำผึ้งเป็นลูกกลอนรับประทานก่อนอาหารและก่อนนอน

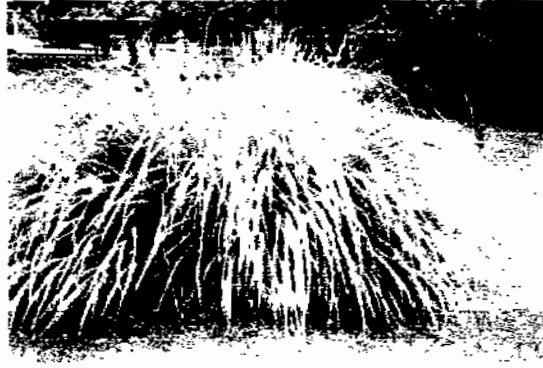
หญ้าหนวดแมว

4. หญ้าหนวดแมว สรรพคุณ ขับปัสสาวะ ลดความดัน ขับนิ่วก้อนเล็กๆ ช่วยการทำงานของไต

วิธีใช้

นำใบหญ้าหนวดแมวมาตากแห้ง และชงกับน้ำร้อนดื่มวันละ 3 ครั้ง หลังอาหารและ
ไม่ควรชงให้เข้มข้นเกินไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Pibulsongkram Rajabhat University

ตะไคร้

5. ตะไคร้ รสและสรรพคุณ รสปรา กลิ่นหอม บำรุงไฟธาตุ แก้โรคทางเดินปัสสาวะ
ขับลมในลำไส้เจริญอาหาร แก้กาว

วิธีใช้

โรคทางเดินปัสสาวะ : ใช้ต้นแก่สดหั่นบาง ๆ 1 กำ (ประมาณ 40-50 กรัม)
ต้มน้ำดื่มวันละ 3 ครั้งๆละ 1 ถ้วยชา (75 มล.) ก่อนอาหาร หรือใช้เหง้าแก่ที่อยู่ใต้ดินผ่านเป็น
แว่นบางๆ คั่วไฟอ่อนๆ พอเหลือง ชงดื่มเช่นกัน

อาการท้องอืดเพื่อ : ใช้ลำต้นสดๆ ทูบพอแตกประมาณ 1 กำ ต้มกับน้ำครึ่งลิตร
ดื่มเมื่อมีอาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat University

ใบงานที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น จากหนังสืออ่านประกอบ 2 เรื่อง
พืชสมุนไพร รักษาโรค แล้วสรุป จดลงแบบบันทึก

กลุ่มที่ .....

สมาชิก 1.....เลขที่.....
2.....เลขที่.....
3.....เลขที่.....
4.....เลขที่.....
5.....เลขที่.....

ชื่อพืชสมุนไพร	สรรพคุณ
1.....	.....
2.....	.....
3.....	.....
4.....	.....
5.....	.....
.....	.....

เรื่องอ่านประกอบ 3

ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม
สาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม

1. ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ให้ความรู้

นางละเอียด สิงห์ลักษณ์

ประวัติ

นางละเอียด สิงห์ลักษณ์ เกิดเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2485 อายุ 80 ปี
สถานที่เกิด บ้านตะโหนด ตำบลตะโหนด อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย บิดาชื่อนายพรหม
พาตะโหนด มารดาชื่อ นางส้มเรียง พาตะโหนด มีพี่น้องทั้งหมด 9 คน

ที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 137 หมู่ที่ 3 บ้านเกาะตุ่ ตำบลบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
โทรศัพท์ 0 1604 1237

การศึกษา

การช่างจากโรงเรียนการช่างสุโขทัย

ความรู้ความสามารถที่ปรากฏเด่นชัดเป็นพิเศษ

การทำกล้วยตากพลังแสงอาทิตย์

ผลงานดีเด่นหรือที่ได้รับการยกย่อง

ประธานกล้วยตากอำเภอบางกระทุ่ม, พ.ศ. 2530 ชนะเลิศการประกวดกล้วยตาก

2. การทำกล้วยตาก

2.1 การเลือกกล้วย

กล้วยตากบางกระทุ่ม มีแหล่งผลิตที่แท้จริง อยู่ที่หมู่ 2 บ้านเกาะคูตำบล บางกระทุ่มจังหวัดพิษณุโลก การผลิตกล้วยตากทำมาไม่น้อยกว่า 65 ปี โดยใช้กล้วยน้ำว้า พันธุ์ " มะลิอ่อน " มาปลูกเนื่องจากมีคุณสมบัติรสชาติอร่อย หอมชุ่มฉ่ำ อติดีที่เคยทำการผลิตเพื่อบริโภคในครอบครัวและแจกจ่ายแขกที่มาเยี่ยมเยือน มาสู่การผลิตเป็นการค้าแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือน

กล้วยน้ำว้าพันธุ์มะลิอ่อน

2.2 การวิธีการผลิต

กรรมวิธีการผลิตมีการพัฒนาอยู่เสมอ แต่กรรมวิธีดังกล่าวก็ยังเปลี่ยนแปลงไปยังไม่มาก มีอยู่ 3 แบบใหญ่ ๆ คือ

1. กรรมวิธีแบบดั้งเดิมการผลิตวิธีนี้ผู้ผลิตจะนำกล้วยน้ำว้าที่แก่จัดมาบ่มโดยอาบหมักหรืออบเป็นห่อก็ได้ ในการบ่มจะใช้พลาสติกคลุมกล้วยทั้งหมดไว้ ประมาณ 24 ชั่วโมงเพื่อเร่งให้กล้วยสุก หลังจากนั้นก็เปิดผ้าพลาสติกคลุมกล้วยทั้งหมดไว้ปล่อยออก ไร่ ประมาณ 48 ชั่วโมง แล้วคลุมอีกสลับกัน การบ่มจะใช้เวลาประมาณ 5 วัน แต่ในฤดูหนาวอาจนานถึง 7 วันเพราะอุณหภูมิในฤดูนี้ต่ำกว่าฤดูอื่น เมื่อกล้วยสุกแล้วก็จะนำมาปลอกเปลือกโดยใช้มือ กล้วยที่ปลอกเสร็จแล้วจะถูกนำไปวางบนตะแกรง หรือแผงที่ทำจากไม้ไผ่เนื้อแข็งก็ได้ รั้วที่ตั้งแผงจะต้องมีช่องว่างระหว่างแผงที่ตากกล้วยพอสมควร เพื่อให้มีช่องระบายอากาศและถ่ายเทความร้อนกล้วยนอกจากนั้นยังต้องเตรียมผ้าพลาสติกไว้คลุมกันฝนอีกด้วย การตากกล้วยนั้นจะใช้เวลาประมาณ 6 - 8 แดด แต่ในฤดูฝนหรือฤดูหนาวอาจใช้เวลานานกว่านั้น เพราะมีอุณหภูมิต่ำกว่าฤดูร้อนและมีช่วงเวลาในการตากแต่ละวันน้อยกว่า เมื่อตากกล้วยไปได้ 3 แดดแล้ว ผู้ผลิตจะนำกล้วยที่มีขนาดใหญ่มา " แบน " (ใช้มือกดกับพื้นไม้) มือที่กดจะตะกบนำเกลือที่เตรียมไว้ก่อนแล้วจึงมาแบนกล้วยให้แบน ตามความเหมาะสม และความต้องการ

การใช้มือแต่น้ำเกลือก่อนจะทำให้กล้วยผิวสวย มีรสหวานดีขึ้น สำหรับกล้วยขนาดเล็กนั้น ส่วนใหญ่จะไม่แบนจะทำเป็นกล้วยกลม ในการตากกล้วยต้องมีการกลับกล้วยอย่างน้อยวันละครั้ง เพื่อให้กล้วยถูกแดดทั่วถึง ผิวกล้วยจะได้สวยและแห้งสม่ำเสมอ หลังจากแบบกล้วยแล้วก็นำไปตากอีก 3 - 4 แดด ก็จะได้กล้วยตากตามต้องการ

อย่างไรก็ตามการผลิตกล้วยตากวิธีนี้จะมีสิ่งเจือปนอยู่มากทั้งเชื้อโรค หนอนแมลงวันทอง และฝุ่นละอองที่ฟุ้งอยู่ในอากาศ ทำให้ผู้บริโภคในปัจจุบันเกิดความรู้สึกกังวลที่จะซื้อไปบริโภค จึงทำให้เกิดการศึกษาถึงการพัฒนาการผลิต ที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเพื่อขจัดปัญหาดังกล่าวให้หมดไป จึงมีการพัฒนาตู้อบพลังแสงอาทิตย์ขึ้น

การตากกล้วยแบบดั้งเดิม

2. การผลิตแบบผสมผสานระหว่าง การใช้เทคนิคการผลิตแบบดั้งเดิม กับการใช้เทคนิคสมัยใหม่

เป็นการผลิตโดยผู้ผลิตนำกล้วยน้ำว้า ที่สุกเปลือกเปลือกแล้วไปวางบนแผง แต่ละวัน โดยจะกลับกล้วยอย่างน้อยวันละครั้ง เมื่อนำไปตากได้ 3 - 4 แดด ก็จะนำกล้วยไปบนวิธีแบบกล้วยก็เหมือนกับวิธีดั้งเดิม หลังจากนั้นก็จะนำกล้วยใส่ตู้พลังแสงอาทิตย์ประมาณ 1 - 3 แดด ก็จะได้อายุตามต้องการ การผลิตแบบนี้จะใช้เวลาประมาณ 4 - 5 วัน

3. การผลิตโดยใช้เทคนิคสมัยใหม่

การผลิตวิธีนี้พัฒนาจากการผลิตแบบผสมผสาน โดยเริ่มจากการนำกล้วยที่ปอกเปลือกเสร็จแล้ว นำไปใส่ตู้อบพลังแสงอาทิตย์โดยตรง ตู้อบนี้ใช้พลาสติกแทนกระจกเป็นตัวแปรพลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานความร้อน ในแต่ละวันตอนเย็นผู้ผลิตจะเปิดตู้ แล้วใช้มือกวาดกล้วยมารวมไว้ตรงกลางตู้ ใช้ผ้าพลาสติกที่รองตู้คลุมไว้ เพื่อเป็นการเก็บรักษาความร้อน และเป็นการกลับกล้วยไปในตัว ตอนเช้าช่วงเวลาประมาณ 08.00 น. ถึง 09.00 น. ก็เปิดตู้ และคลี่ผ้าที่คลุมกล้วยออก แล้วใช้มือเกลี่ยกล้วยให้กระจายออกรับแสงอาทิตย์ทุกวัน เมื่อดากกล้วยในตู้ได้ 2 - 3 แดด (ขึ้นอยู่กับฤดูกาล) ก็นำกล้วยมาบน เช่นเดียวกับวิธีอื่น เสร็จแล้วก็นำไปตากในตู้อีก 2 - 3 แดด จะได้อายุตากตามต้องการ การรวมวิธีในการทำทั้งหมดใช้เวลาประมาณ 4 - 5 วัน

การตากกล้วยด้วยพลังแสงอาทิตย์

2.3 ความแตกต่างของผลผลิตกล้วยตากทั้ง 3 วิธี

จากกรรมวิธีการผลิตกล้วยตากทั้ง 3 วิธี มีผลผลิตแตกต่างกันดังนี้

สี กล้วยตากที่ผลิตโดยกรรมวิธีแบบดั้งเดิม จะมีสีเหลืองกว่ากล้วยตากที่ผลิตตามแบบที่ 2 และ ที่ 3 แต่เมื่อเวลาผ่านไปประมาณ 4 สัปดาห์ กล้วยตากที่ทำโดยวิธีแรกจะเป็นสีคล้ำเร็วกว่ากล้วยตากที่ผลิตแบบที่ 2 และแบบที่ 3

ความหวาน กล้วยตากที่ผลิตโดยกรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิม นั้น จะมีเปอร์เซ็นต์ความหวานน้อยกว่า กล้วยตากที่ผลิตตามกรรมวิธีที่ 2 และแบบที่ 3 เนื่องจากแมลงประเภทผึ้ง หรือมิม จะมาดูดน้ำหวานจากกล้วยตากบนแผงไปบางส่วนและบางส่วน น้ำหวานจะหยดลงบนพื้นดิน เนื่องจากการระคายอากาศไม่สม่ำเสมอและไม่พอดี

การบ่มกล้วย

กล้วยที่บ่มแล้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat Ramphang University

ใบงานที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เพื่อทำกัลยดาบ แล้วสรุป ขั้นตอนความสำเร็จ ปัญหา
อุปสรรคลงในแบบบันทึก

กลุ่มที่ .....

- สมาชิก 1.....เลขที่.....
- 2.....เลขที่.....
- 3.....เลขที่.....
- 4.....เลขที่.....
- 5.....เลขที่.....

ขั้นตอนความสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

เรื่องอ่านประกอบ 4
ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม
สาขาเกษตรกรรม

1. ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ให้ความรู้

นายแถม ต้นพิศมัย

ประวัติ

นายแถม ต้นพิศมัย เกิดเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2485 อายุ 60 ปี
สถานที่เกิด บ้านบึงลำ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก บิดาชื่อนายเอื้อง ต้นพิศมัย
มารดาชื่อนางเทียน ต้นพิศมัย มีพี่น้องทั้งหมด 2 คน

ที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 7/1 หมู่ที่ 2 บ้านคลองกระต่อน ตำบลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก โทรศัพท์ 0 1788 8280

การศึกษา

ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดบึงลำ จังหวัดพิษณุโลก
ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพิษณุโลก

ความรู้ความสามารถที่ปรากฏเด่นชัดเป็นพิเศษ

การทำนุ้ยหมักจากเปลือกกล้วย

2. วิธีการทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย

แบ่งเปลือกกล้วย และมูลสัตว์หรือตะกอนอ้อย ยูเรีย และเร่งออกเป็น 3 ส่วน เท่า ๆ กัน นำเปลือกกล้วย ส่วนที่ 1 เกลี่ยเป็นแปลงขนาด 3 X 5 เมตร แล้วใช้มูลสัตว์ หรือตะกอนอ้อยโรยทับให้ทั่ว เอน้ำราดให้เปียกกว่านยูเรีย นำสารเร่งละลายน้ำราดให้ทั่ว แล้ว เอาเปลือกกล้วย ส่วนที่ 2 วางทับ ดำเนินการเหมือนเช่นเดิม จนครบ 3 ชั้น ใช้เศษฟองคลุมไว้ 10 วัน กลับกองปุ๋ยหมัก 1 ครั้ง ปุ๋ยหมักจะใช้ได้เมื่อประมาณ 45 วัน ธาตุอาหาร ที่มีในปุ๋ยหมัก $N = 1.81$ $P = 0.89$ $K = 5.89$ หรือเป็นสูตรปุ๋ยจะได้ $N - P - K$ ประมาณ 2 - 1 - 6

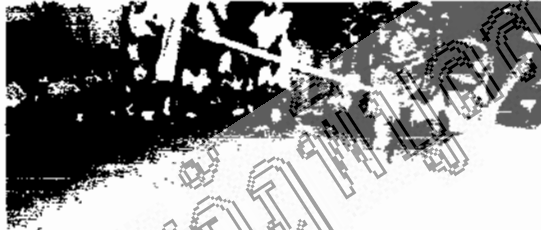
ผลการวิเคราะห์ปุ๋ยอินทรีย์จากเปลือกกล้วยของกรมส่งเสริมการเกษตร	
ความชื้น	9.37 %
ความเป็นกรดค่อนข้างเป็นด่าง PH (1 : 5)	9.30 %
ความเค็มระดับปานกลาง EC	6.79 %
ไนโตรเจน	1.3 %
ฟอสฟอรัส	1.3 %
โปรแตสเซียม	5.1 %
อินทรีย์วัตถุประมาณ	36.6 %
แสดงว่าขบวนการย่อยสลายแล้ว	C/N ratio 16

ต้นทุนการทำปุ๋ยหมัก

1. เปลือกกล้วย	100 กิโลกรัม	ราคา	100	บาท
2. ตะกอนอ้อย	200 กิโลกรัม	ราคา	20	บาท
3. สารไบโอเนด	1 ชุด	ราคา	100	บาท
4. ปุ๋ยเคมี	2 กิโลกรัม	ราคา	20	บาท
รวมต้นทุน	1,202 กิโลกรัม	ราคา	240	บาท
	1 กิโลกรัม	ราคา	0.20	บาท
ได้ปุ๋ยหมักแห้ง	250 กิโลกรัม	ราคา	1.50	บาท
เป็นเงิน	375 บาท	กำไร	135	บาท

เปลือกกล้วยแห้ง

ผสมปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยตามสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat University

แบบทดสอบก่อนเรียน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ข้อทดสอบ 20 ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทำ 20 นาที (รวม 20 คะแนน)

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับอักษร ก ข ค ง ที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้อง

<p>1. ลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นไปตามข้อใด</p> <p>ก. ข้อห้าม ค. ความเชื่อ ข. วิถีชีวิต ง. แนวปฏิบัติ</p> <p>2. ประเพณีไทยเกี่ยวข้องกับอะไร</p> <p>ก. ศาสนา ค. วิถีชีวิต ข. ความเชื่อ ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>3. ประเพณีไทยในแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. ไม่มีความแตกต่างกัน ข. แตกต่างกันในรายละเอียด ค. ไม่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ง. เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อ</p> <p>4. ประเพณีของอำเภอบางกระทุ่ม คือข้อใด</p> <p>ก. ประเพณีปักธงชัย ข. ประเพณีแข่งเรือบก ค. ประเพณีแห่ผีตาโขน ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>5. รำวง ฮิน เล เด เป็นควาจะเล่นที่นิยมเล่นในเทศกาลใด</p> <p>ก. ตรุษจีน ข. ตรุษสงกรานต์ ค. เข้าพรรษา ง. วันลอยกระทง</p>	<p>6. สรรพคุณพืชสมุนไพรชนิดใดแก้ท้องเดินเหมือนกัน</p> <p>ก. ฟักตาย ขมิ้นชัน ข. หญ้าดอกขาว กัญชงน้ำวัว ค. เสลดพังพอน ฟักตายใจ ง. มะระขี้นก กัญชงน้ำวัว</p> <p>7. สรรพคุณการรักษาโรคของขมิ้นชัน คือข้อใด</p> <p>ก. แก้โรคผิวหนังกลากเกลื้อน ข. แก้ท้องเสีย เบื่ออาหาร ค. แก้พิษสัตว์กัดต่อย ง. ขับลม ท้องอืด ท้องเฟ้อ</p> <p>8. ถ้านักเรียนเป็นกลากเกลื้อน จะใช้พืชสมุนไพรชนิดใดรักษา</p> <p>ก. ชุมเห็ดเทศ ข. มะระขี้นก ค. ตะไคร้ ง. หญ้าดอกขาว</p> <p>9. สมุนไพรที่ใช้เป็นยาระบาย ควร</p> <p>ก. รับประทานบ่อยๆ ข. รับประทานเท่าที่จำเป็น ค. รับประทานตามความพอใจ ง. รับประทานเช้า – เย็น ก่อนนอน</p> <p>10. ถ้านักเรียนถูกแมลงกัดต่อย แก้อาการแพ้ใช้สมุนไพรใดรักษา</p> <p>ก. ขมิ้นชัน ข. ชุมเห็ดเทศ ค. เสลดพังพอน ง. มะระขี้นก</p>
---	--

<p>11. การทำกล้วยตากต้องอาศัยข้อใดเป็นสิ่งสำคัญ</p> <p>ก. น้ำส้ม ข. เกลือ</p> <p>ค. น้ำตาล ง. แสงแดด</p> <p>12. ข้อใดไม่ใช่ สาเหตุที่ทำให้กล้วยตากไม่สะอาด</p> <p>ก. เชื้อจุลินทรีย์</p> <p>ข. การตากแบบธรรมชาติ</p> <p>ค. การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ</p> <p>ง. การตากมีแมลงวันทองเกาะ</p> <p>13. สิ่งใดจำเป็นที่สุดในการถนอมอาหารประเภทกล้วยตาก</p> <p>ก. ความสวยงาม</p> <p>ข. ความอร่อย</p> <p>ค. ความสะอาด</p> <p>ง. ความสะดวก</p> <p>14. กล้วยพันธุ์ใดที่นิยมนำมาใช้ทำกล้วยตาก</p> <p>อำเภอบางกระทุ่ม</p> <p>ก. กล้วยไข่</p> <p>ข. กล้วยตานี</p> <p>ค. กล้วยน้ำว้า</p> <p>ง. กล้วยแขก</p> <p>15. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการถนอมอาหาร</p> <p>ก. เก็บอาหารไว้กินได้นาน ๆ</p> <p>ข. มีอาหารสดใหม่ไว้กิน</p> <p>ค. เพิ่มพูนรายได้</p> <p>ง. ได้อาหารหลายรูปแบบและน่ากินมากขึ้น</p>	<p>16. ส่วนที่เหลือจากการทำกล้วยตาก เช่น เปลือกกล้วย เรานำมาทำปุ๋ยชนิดชนิดใด</p> <p>ก. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก</p> <p>ข. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยเคมี</p> <p>ค. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก</p> <p>ง. ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยเคมี</p> <p>17. การรดน้ำกองปุ๋ยหมัก เพื่อประโยชน์ใด</p> <p>ก. ทำให้วัสดุคูลูกเคล้าเข้ากันดี</p> <p>ข. ทำให้เพิ่มปริมาณปุ๋ยหมักมากขึ้น</p> <p>ค. ทำให้วัสดุที่หมักสลายตัวได้เร็วขึ้น</p> <p>ง. ทำให้สามารถเก็บรักษาปุ๋ยไว้ได้นาน</p> <p>18. ตัวการใดที่ช่วยให้เปลือกกล้วยย่อยสลายตัวได้เร็ว</p> <p>ก. จุลินทรีย์ ข. แสงแดด</p> <p>ค. น้ำ ง. อากาศ</p> <p>19. ประโยชน์ของปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยคือ</p> <p>ก. ทำให้ดินสมบูรณ์</p> <p>ข. ทำให้ดินร่วนซุย</p> <p>ค. ทำให้ลดความเป็นกรดและด่าง</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>20. การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยใช้เวลาการที่วันกลับปุ๋ย 1 ครั้ง</p> <p>ก. 10 วัน</p> <p>ข. 15 วัน</p> <p>ค. 40 วัน</p> <p>ง. 45 วัน</p>
--	---

เฉลย	1. ง.	5. ข.	9. ข.	13. ค.	17. ค.
	2. ง.	6. ก.	10. ค.	14. ค.	18. ก.
	3. ง.	7. ง.	11. ง.	15. ข.	19. ง.
	4. ข.	8. ก.	12. ค.	16. ก.	20. ก.

**แบบทดสอบระหว่างเรียนหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางกระทุ่ม
เพื่อวัดประสิทธิภาพของหลักสูตร**

คำชี้แจง : ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูก และ
กาเครื่องหมาย X หน้าข้อที่เห็นว่าผิด

สาขาวัฒนธรรมประเพณี

- ..... 1. ประเพณี หมายถึง แบบแผนหรือแนวปฏิบัติที่นิยมยึดถือประพฤติปฏิบัติสืบต่อกัน
เป็นเวลายาวนาน
- ..... 2. ประเพณีแต่ละท้องถิ่นไม่แตกต่างกันเพราะเป็นคนชาติเดียวกัน
- ..... 3. รำวงอินเลเต เป็นการรำของชาวเขานำมาแสดงในอำเภอบางกระทุ่ม
- ..... 4. การแข่งเรือยาวของชาวอำเภอบางกระทุ่ม นิยมใช้การแข่งขันแบบมีพาย 12 คน
และ 7 คน
- ..... 5. การแข่งเรือบกของชาวอำเภอบางกระทุ่มใช้เรือจริงแต่แข่งบนบก

สาขาแพทย์แผนไทย

- ..... 6. โรคกระเพาะอาหารรักษาโดยใช้เหง้าของกระชายมาหั่น แล้วบดรับประทานก็ได้
- ..... 7. ชุมเห็ดเทศ ใช้เป็นยาระบายได้โดยใช้ดอกมาต้มจมน้ำพริก
- ..... 8. น้ำชาที่ทำจากชุมเห็ดเทศ ควรรับประทานเข้มข้นมาก ๆ เพื่อรักษาอาการท้องเสีย
- ..... 9. การปลูกฟ้าทะลายโจรอย่างง่าย อาจใช้เมล็ดโรยที่ดินปลูกได้เลย
- ..... 10. การนำฟ้าทะลายโจรตากแดดก่อนนำมาปรุงยาสรรพคุณจะดียิ่งขึ้น

สาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม

- ..... 11. กล้วยตากของชาวอำเภอบางกระทุ่มนิยมใช้กล้วยน้ำว่าพันธุ่มะลืออง
- ..... 12. การทำกล้วยตากแบบดั้งเดิมโดยใช้วิธีธรรมชาติ ช่วยขจัดปัญหาแมลงวันทองได้
- ..... 13. การแบนกล้วยควรใช้มือขมุน้ำเกลือก่อนแบน เพราะทำให้กล้วยสีสวย
- ..... 14. ต้อบพลังแสงอาทิตย์ เป็นตูบที่ปรับปรุงเพื่อใช้แก้ปัญหาความสะอาดของกล้วยตาก
- ..... 15. การทำกล้วยตากนั้นการคลุมผ้าพลาสติก เพื่อเป็นการเก็บรักษาความร้อน

สาขาเกษตรกรรม

- ..... 16. ปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยของอำเภอบางกระทุ่ม แก้ปัญหาเปลือกกล้วยเหลือใช้
ให้เกิดประโยชน์
- ..... 17. ปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยมีส่วนผสมเปลือกกล้วย มูลสัตว์ หรือยูเรีย
- ..... 18. ก่อนใส่ปุ๋ยที่เป็นปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย ควรฉีดยาฆ่าหญ้าก่อน
- ..... 19. ถ้าไม่มีมูลสัตว์อาจใช้ยูเรียแทนได้เลยในส่วนผสมปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย
- ..... 20. ถ้าต้องการย่อยสลายเปลือกกล้วยเร็ว ควรใช้การลอกเปลือกกล้วย
ส่วนแข็งทิ้งก่อน

แบบทดสอบหลังเรียน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ข้อทดสอบ 20 ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทำ 20 นาที (รวม 20 คะแนน)

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับอักษร ก ข ค ง ที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้อง

<p>1. รำวง อิน เต เต เป็นการละเล่นที่นิยมเล่นในเทศกาลใด</p> <p>ก. ตรุษจีน</p> <p>ข. ตรุษสงกรานต์</p> <p>ค. เข้าพรรษา</p> <p>ง. วันลอยกระทง</p> <p>2. ประเพณีของอำเภอบางกระทุ่ม คือข้อใด</p> <p>ก. ประเพณีปักธงชัย</p> <p>ข. ประเพณีแข่งเรือบก</p> <p>ค. ประเพณีแห่ผีตาโขน</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>3. ลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นไปตามข้อใด</p> <p>ก. ข้อห้าม ค. ความเชื่อ</p> <p>ข. วิถีชีวิต ง. แนวปฏิบัติ</p> <p>4. ประเพณีไทยในแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. ไม่มีความแตกต่างกัน</p> <p>ข. แตกต่างกันในรายละเอียด</p> <p>ค. ไม่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น</p> <p>ง. เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อ</p> <p>5. ประเพณีไทยเกี่ยวข้องกับอะไร</p> <p>ก. ศาสนา ค. วิถีชีวิต</p> <p>ข. ความเชื่อ ง. ถูกทุกข้อ</p>	<p>6. สมุนไพรที่ใช้เป็นยาระบาย ควร</p> <p>ก. รับประทานบ่อยๆ</p> <p>ข. รับประทานเท่าที่จำเป็น</p> <p>ค. รับประทานตามความพอใจ</p> <p>ง. รับประทานเช้า – เย็น ก่อนนอน</p> <p>7. ถ้านักเรียนถูกแมลงกัดต่อย แก้อาการแพ้ใช้สมุนไพรใดรักษา</p> <p>ก. ขมิ้นชัน ข. ชุมเห็ดเทศ</p> <p>ค. เสลดพังพอน ง. มะระขี้นก</p> <p>8. สรรพคุณพืชสมุนไพรชนิดใดมีทั้งต่อต้านเชื้อแบคทีเรียและต้านไวรัส</p> <p>ก. ฟ้าทลาย ขมิ้นชัน</p> <p>ข. หนุ่ยดอกขาว กล้วยน้ำบัว</p> <p>ค. เสลดพังพอน ฟ้าทลายโจร</p> <p>ง. มะระขี้นก กล้วยน้ำบัว</p> <p>9. ถ้านักเรียนเป็นกลากเกลื้อน จะใช้พืชสมุนไพรชนิดใดรักษา</p> <p>ก. ชุมเห็ดเทศ ข. มะระขี้นก</p> <p>ค. ตะไคร้ ง. หนุ่ยดอกขาว</p> <p>10. สรรพคุณการรักษาโรคของขมิ้นชัน คือข้อใด</p> <p>ก. แก่โรคผิวหนังกลากเกลื้อน</p> <p>ข. แก่ท้องเสีย เบื่ออาหาร</p> <p>ค. แก่พิษสัตว์กัดต่อย</p> <p>ง. ขับลม ท้องอืด ท้องเฟ้อ</p>
--	--

<p>11. กล้วยพันธุ์ใดที่นิยมนำมาใช้ทำกล้วยตาก อำเภอบางกระทุ่ม</p> <p>ก. กล้วยไซ้ ข. กล้วยตานี ค. กล้วยน้ำว่า ง. กล้วยแขก</p> <p>12. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการถนอมอาหาร</p> <p>ก. เก็บอาหารไว้กินได้นาน ๆ ข. มีอาหารสดใหม่ไว้กิน ค. เพิ่มพูนรายได้ ง. ได้อาหารหลายรูปแบบ และน่ากินมากขึ้น</p> <p>13. การทำกล้วยตากต้องอาศัยข้อใดเป็น สิ่งสำคัญ</p> <p>ก. น้ำส้ม ข. เกลือ ค. น้ำตาล ง. แสงแดด</p>	<p>16. ประโยชน์ของปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยคือ</p> <p>ก. ทำให้ดินสมบูรณ์ ข. ทำให้ดินร่วนซุย ค. ทำให้ลดความเป็นกรดและด่าง ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>17. การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยใช้เวลา การที่วันกลับปุ๋ย 1 ครั้ง</p> <p>ก. 10 วัน ข. 15 วัน ค. 40 วัน ง. 45 วัน</p> <p>18. ส่วนที่เหลือจากการทำกล้วยตาก เช่น เปลือกกล้วย เรานำมาทำปุ๋ยชนิดชนิดใด</p> <p>ก. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ข. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยเคมี ค. ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก ง. ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยเคมี</p>
<p>14 ข้อใดไม่ใช่ สาเหตุที่ทำให้กล้วยตาก ไม่สะอาด</p> <p>ก. เชื้อจุลินทรีย์ ข. การตากแบบธรรมชาติ ค. การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ ง. การตากมีแมลงวันทองเกาะ</p> <p>15. สิ่งใดจำเป็นที่สุดในการถนอมอาหาร ประเภทกล้วยตาก</p> <p>ก. ความสวยงาม ข. ความอร่อย ค. ความสะอาด ง. ความสะดวก</p>	<p>19. การกลับกองปุ๋ยหมัก เพื่อประโยชน์ใด</p> <p>ก. ทำให้วัสดุคลุกเคล้าเข้ากันดี ข. ทำให้เพิ่มปริมาณปุ๋ยหมักมากขึ้น ค. ทำให้วัสดุที่หมักสลายตัวได้เร็วขึ้น ง. ทำให้สามารถเก็บรักษาปุ๋ยไว้ได้นาน</p> <p>20. ตัวการใดที่ช่วยให้เปลือกกล้วย ย่อยสลายตัวได้เร็ว</p> <p>ก. จุลินทรีย์ ข. แสงแดด ค. น้ำ ง. อากาศ</p>

เฉลย	1. ข.	5. ง.	9. ก.	13. ง.	17. ก.
	2. ข.	6. ข.	10. ง.	14. ค.	18. ก.
	3. ง.	7. ค.	11. ค.	15. ค.	19. ค.
	4. ง.	8. ก.	12. ข.	16. ง.	20. ก.

ชื่อ..... เลขที่..... ชั้นประถมศึกษาปีที่.....
โรงเรียน..... อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

ทดสอบหลังเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

ประเมินผล	ก่อนเรียน	หลังเรียน
คะแนนเต็ม	20	20
คะแนนที่ได้		

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนรายกลุ่ม
การเรียนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรม ชื่อกลุ่ม	การวางแผนการทำงาน			การแบ่งงานและ ความรับผิดชอบ			การตั้งใจเก็บรวบรวมข้อมูล			ความมีระเบียบในการศึกษาดูงาน			การส่งผลงาน			คะแนนรวม 10
	0	1	2	0	1	2	0	1	2	0	1	2	0	1	2	
กลุ่มที่ 1																
1.																
2.																
3.																
4.																
กลุ่มที่ 2																
1.																
2.																
3.																
4.																

หมายเหตุ ให้ผู้ประเมินสังเกตพิจารณาคุณสมภาพพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
 ในแต่ละกลุ่ม โดยพิจารณาจากระดับคะแนนดังนี้

ระดับ 0 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานต้องปรับปรุง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับพอใช้

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับดี

สรุปผลการประเมิน

เกณฑ์การตัดสิน 7 – 10 คะแนน ผ่าน

ต่ำกว่า 7 คะแนน ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ภาคผนวก ฉ

การหาประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตารางภาคผนวก 1 คะแนนจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียนของนักเรียน
กลุ่มตัวอย่าง 25 คน

คนที่	คะแนนแบบทดสอบระหว่างเรียน (20 คะแนน)	คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน (20 คะแนน)
1	18	14
2	16	16
3	17	15
4	16	18
5	18	15
6	15	18
7	16	17
8	15	15
9	18	12
10	15	15
11	18	18
12	16	18
13	17	17
14	19	16
15	16	19
16	16	16
17	18	18
18	18	16
19	16	14
20	15	17
21	15	17
22	14	18
23	16	18
24	15	16
25	14	18
รวม	407	411
เฉลี่ย	16.28	16.44

การคำนวณหาประสิทธิภาพของหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้จากการหาประสิทธิภาพของกระบวนการจากคะแนนการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น และการหาค่าประสิทธิภาพผลสัมฤทธิ์จากคะแนนสอบหลังการเรียนตาม เกณฑ์มาตรฐาน 80 : 80

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ยของจำนวนคำตอบที่นักเรียนตอบถูกต้อง จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนแต่ละตอนโดยคิดเป็นร้อยละ

$$\text{สูตร} \quad E_1 = \frac{\Sigma X_1}{N} \times 100$$

จากสูตร E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการสอนหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ΣX_1 คือ คะแนนนักเรียนทุกคนจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน
 N คือ จำนวนนักเรียน
 A คือ คะแนนเต็มของแบบทดสอบระหว่างเรียน

$$\text{แทนค่าสูตร} \quad E_1 = \frac{407}{25} \times 100$$

$$E_1 = 81,40$$

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ยของจำนวนคำตอบที่นักเรียนตอบถูกต้อง จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละตอนโดยคิดเป็นร้อยละ

$$\text{สูตร} \quad E_2 = \frac{\Sigma X_2}{N} \times 100$$

จากสูตร E_2 คือ ประสิทธิภาพของคะแนนผลสัมฤทธิ์ คิดเป็นร้อยละของคะแนน หลังเรียน
 ΣX_2 คือ คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
 N คือ จำนวนนักเรียน
 B คือ คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

แทนค่าสูตร

411 / 25

$$E_2 = \frac{411}{25} \times 100$$

$$E_2 = 82.20$$

ดังนั้นค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก จากคะแนนการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและการหาประสิทธิภาพจากคะแนนหลังเรียน E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ 81.40 : 82.20

ตารางภาคผนวก 2 คะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 25 คน

คนที่	คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน (20 คะแนน)	คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน (20 คะแนน)	ผลต่างระหว่าง ก่อนเรียนหลังเรียน
1	3	14	11
2	5	16	11
3	7	15	8
4	7	18	11
5	7	15	8
6	6	18	12
7	5	17	12
8	9	15	6
9	8	12	4
10	3	15	12
11	6	18	12
12	8	18	10
13	7	17	10
14	10	16	6
15	9	19	10
16	8	16	8

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน (20 คะแนน)	คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน (20 คะแนน)	ผลต่างระหว่าง ก่อนเรียนหลังเรียน
17	7	18	11
18	9	16	7
19	9	14	5
20	8	17	9
21	4	17	13
22	6	18	12
23	14	18	4
24	11	16	5
25	14	18	4
รวม	187	411	221
เฉลี่ย	7.48	16.44	8.84

ตารางภาคผนวก 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนโดยใช้หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น
อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

คะแนนสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t-value	Sig
ก่อนเรียน	7.48	2.87	14.97**	.004
หลังเรียน	16.44	1.69		

** p < .01

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางศรันยา บัวเปรม
วัน เดือน ปีเกิด	23 สิงหาคม 2505
สถานที่เกิด	84 / 81 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	459 / 213 ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. (055) 223692, (055) 282841 , 09-6275636
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูใหญ่โรงเรียนนิคมบ้านกร่าง
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนนิคมบ้านกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2518	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนมนูญวิทยศึกษ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2523	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิษณุโลกศึกษา
พ.ศ. 2525	ปกศ.สูง (วิทยาศาสตร์) วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2528	กศ.บ (ศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2546	ค.ม. (การบริหารการศึกษา) สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก